

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ОБЛІК І АУДИТ»

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ТА ЦІЛЬОВИХ НАДХОДЖЕНЬ АТ КБ
«ПРИВАТБАНК»

Здобувача: Коростильова Матвія Євгеновича

Науковий керівник: к.е.н., доцент Степаненко О.І.

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії з
атестації здобувачів вищої освіти

В.о. завідувача кафедри: д.е.н., доцент Цятковська О.В.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 77 сторінок. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 60 сторінках друкованого тексту. Робота містить 13 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел із 39 найменуванням, додатки.

Облік цільового фінансування та цільових надходжень АТ КБ «Приватбанк»

Об'єктом дослідження є цільове фінансування ті цільові надходження, їх ідентифікація, місце і роль в системі бухгалтерського обліку та звітності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку операцій з цільового фінансування та цільових надходжень суб'єкта банківської сфери; порядок розкриття інформації про цільове фінансування в звітності; аналітична оцінка цільових надходжень, контроль за їх використанням, виділення переваг та ризиків цільового фінансування.

Мета кваліфікаційної роботи. Дослідження побудови системи обліку цільового фінансування та цільових надходжень: визначення їх економічної сутності, типів, видів; нормативно-правового регулювання операцій з цільового фінансування, контролю за використанням цільових надходжень; порядку формування облікової інформації в фінансовій та нефінансовій звітності. Обґрунтування переваг та ризиків цільового фінансування через проведення аналітичної оцінки їх джерел та напрямків використання.

Необхідність реалізації поставленої мети зумовлена вирішенням наступних завдань:

- в контексті сучасних наукових досліджень розкрити економічну природу цільового фінансування та цільових надходжень, розглянути їх типи, види, обґрунтувати їх роль в системі управління компанією;
- дослідити законодавчі та нормативно-правові документи, які регулюють ведення обліку, формування звітності та здійснення контрольних процедур за операціями з цільового фінансування та цільових надходжень;
- розкрити побудову системи обліку операцій, які пов'язані з цільовим фінансуванням та цільовими надходженнями, дослідити процедуру їх документування та проміжної звітності;
- розкрити порядок формування облікової інформації про цільове фінансування та цільові надходження у звітності суб'єкта банківської сфери;
- провести практичне аналітичне дослідження фінансового стану суб'єкта банківської сфери, оцінити його ліквідність, платоспроможність, ділової

активності;

- проаналізувати джерела цільового фінансування, виділити їх вплив на результати діяльності, оцінити правомірність використання цільових надходжень;
- провести аналітичне дослідження доцільності цільового фінансування та цільових надходжень: вивчити міжнародні практики, виділити переваги та ризики, обґрунтувати прогнозну оцінку та перспективи подальшого розвитку.

Теоретична значущість отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає у розкритті економічної сутності, видів та типів цільового фінансування та цільових надходжень, а також їх роль у системі управління компанією. Дослідження та аналіз законодавчих та нормативно-правових документів, що регулюють облік, контроль цих операцій. Розкриті особливості обліку цільового фінансування та державних програм у контексті суб'єкта банківської сфери. Проведений аналіз нормативно-правової бази виявив розбіжності у визначенні терміну «цільове фінансування» в законодавстві України, що дозволили обґрунтувати необхідність уніфікації.

Практична значущість роботи полягає у тому, що проведене аналітичне дослідження оцінки участі банку в державних програмах («5-7-9», «єОселя») підтверджує їхню доцільність для трансформації надлишкової ліквідності у стабільний дохід, що може слугувати основою для стратегічного планування банків. Розроблено рекомендації щодо підвищення прозорості звітності шляхом розширення приміток до фінансових звітів, що включають деталізацію джерел, обсягів та умов використання цільових коштів за державними програмами. Класифіковано потенційні ризики, пов'язані з цільовим фінансуванням, такі як ризик не компенсації державою чи репутаційні ризики, та запропоновано заходи з їх мінімізації.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025

Рік захисту роботи – 2025

Ключові поняття: цільове фінансування, цільові надходження, бухгалтерський облік, банківська сфера, державні програми, «5-7-9», «єОселя», прозорість звітності, управління ризиками, інформаційна асиметрія, нормативно-правове регулювання.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЦІЛЬОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ТА ЦІЛЬОВІ НАДХОДЖЕННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ	8
1.1. Економічна сутність, значення, завдання цільового фінансування й надходжень, їх типи і види.....	8
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку цільового фінансування та контроль за їх використанням.....	16
1.3 Облік операцій, які пов'язані з цільовим фінансуванням та цільовими надходженнями, порядок їх документування	20
1.4. Розкриття інформації про цільове фінансування та цільові надходження у звітності суб'єкта банківської сфери	28
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЦІЛЬОВИХ НАДХОДЖЕНЬ, КОНТРОЛЬ ДОЦІЛЬНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ.....	35
2.1. Аналіз фінансового стану суб'єкта банківської сфери, оцінка його ліквідності та платоспроможності.....	35
2.2. Оцінка джерел цільового фінансування та надходжень, їх вплив на результати діяльності.....	42
2.3. Аналітична оцінка доцільності цільового фінансування та цільових надходжень в банківській сфері, їх перспективи розвитку	47
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах динамічного розвитку суспільства та зростання потреб у ресурсах, цільове фінансування відіграє важливу роль у реалізації програм, проектів та заходів, спрямованих на економічне та соціальне зростання. Ефективне та прозоре використання цільових коштів потребує чіткого та упорядкованого обліку, що робить тему дослідження актуальною та практично значущою. Система обліку цільових коштів є важливим елементом фінансового управління держави та підприємств, зокрема і банківських установ.

Облік цільового фінансування та цільових надходжень для банків – є важливим інструментом, що дозволяє відстежити рух коштів, які мають бути використані за цільовим призначенням. Це також дає змогу керівництву банку приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу ресурсів, оптимізації витрат та вдосконалення стратегії розвитку. Однак, незважаючи на важливість процесу, існують певні проблеми, пов'язані з організацією обліку цільового фінансування, зокрема недостатнє розуміння особливостей його ведення та відсутність чітких механізмів контролю за використанням коштів.

При наявних умовах розвитку банківського сектору особливої актуальності набуває питання вдосконалення обліку цільового фінансування, або ж з переглядом доцільності його використання взагалі. Це пов'язано з необхідністю та складністю забезпечення прозорості фінансових операцій, дотримання вимог законодавства та підвищення ефективності використання ресурсів. Ефективна система обліку дозволяє зробити розподіл за напрямками та оцінити результативність реалізації цільових програм.

Отже, важливого значення набуває необхідність дослідження системи обліку цільового фінансування на цільових надходжень на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК». Таке дослідження дозволить виявити проблеми та шляхи вдосконалення такого обліку, а також перевірити якість, з точки зору ефективності, наявних системи обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку цільового фінансування та цільових надходжень у банківській сфері привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Проведений аналіз останніх публікацій дозволяє окреслити основні аспекти з теорії та практики, що лягли в основу дослідження. Лугова О. І. у питанні економічної сутності і особливості обліку цільового фінансування. Мунько А. Б. у контексті відновлення економіки України після руйнувань. Садовська І. Б. та Нагірська К. Є. звертають увагу на практичні проблеми обліку цільового фінансування, розбіжності у термінології. Вовчак О.Д, Андрейцків Т. Я., Павлишин В. І досліджують іпотечне кредитування в умовах воєнного стану. Заславська О. І. зокрема наголошує на необхідності вдосконалення механізму банків щодо іпотечного кредитування. Зарубіжні дослідники з КНР аналізують сигнальну роль державних грантів у зменшенні інформаційної асиметрії на кредитних ринках.

Мета дослідження. Дослідження побудови системи обліку цільового фінансування та цільових надходжень: визначення їх економічної сутності, типів, видів; нормативно-правового регулювання операцій з цільового фінансування, контролю за використанням цільових надходжень; порядку формування облікової інформації в фінансовій та нефінансовій звітності. Обґрунтування переваг та ризиків цільового фінансування через проведення аналітичної оцінки їх джерел та напрямків використання.

Необхідність реалізації поставленої мети зумовлена вирішенням наступних завдань:

- в контексті сучасних наукових досліджень розкрити економічну природу цільового фінансування та цільових надходжень, розглянути їх типи, види, обґрунтувати їх роль в системі управління компанією;
- дослідити законодавчі та нормативно-правові документи, які регулюють ведення обліку, формування звітності та здійснення контрольних процедур за операціями з цільового фінансування та цільових надходжень;
- розкрити побудову системи обліку операцій, які пов'язані з цільовим фінансуванням та цільовими надходженнями, дослідити процедуру їх

документування та проміжної звітності;

- розкрити порядок формування облікової інформації про цільове фінансування та цільові надходження у звітності суб'єкта банківської сфери;
- провести практичне аналітичне дослідження фінансового стану суб'єкта банківської сфери, оцінити його ліквідність, платоспроможність, ділової активності;
- проаналізувати джерела цільового фінансування, виділити їх вплив на результати діяльності, оцінити правомірність використання цільових надходжень;
- провести аналітичне дослідження доцільності цільового фінансування та цільових надходжень: вивчити міжнародні практики, виділити переваги та ризики, обґрунтувати прогнозну оцінку та перспективи подальшого розвитку.

Об'єктом дослідження є цільове фінансування та цільові надходження, їх ідентифікація, місце і роль в системі бухгалтерського обліку та звітності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку операцій з цільового фінансування та цільових надходжень суб'єкта банківської сфери; порядок розкриття інформації про цільове фінансування в звітності; аналітична оцінка цільових надходжень, контроль за їх використанням, виділення переваг та ризиків цільового фінансування.

Методи дослідження. Методами для досягнення поставлених задач та мети дослідження був комплекс, який охоплює теоретичний, емпіричний та аналітичний рівні. Аналіз та систематизацію використано для вивчення теоретичних засад цільового фінансування та цільових надходжень, а також нормативно-правового регулювання їх обліку, що дозволило систематизувати економічну сутність, типи та види. Порівняльний аналіз використано для зіставлення програм «5-7-9» та «єОселя» з альтернативними інвестиційними інструментами (ОВДП) для оцінки дохідності та ризиків. Фінансовий та статистичний аналіз для оцінки фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк», зокрема його ліквідності та платоспроможності за нормативами НБУ на основі звітності банку. Для розробки рекомендацій щодо вдосконалення обліку та звітності цільового фінансування на основі синтезу теоретичних і практичних даних запропоновано розширення фінансової звітності.

Моделювання кореспонденції рахунків для операцій за програмою «5-7-9» ілюструє практичний облік цільових коштів в суб'єкті банківського сектору. Для візуалізації результатів дослідження, зокрема для створення рисунків та таблиць використано графічний метод задля кращого сприйняття дослідження

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає у розкритті економічної сутності, видів та типів цільового фінансування та цільових надходжень, а також їх роль у системі управління компанією. Дослідження та аналіз законодавчих та нормативно-правових документів, що регулюють облік, контроль цих операцій. Розкриті особливості обліку цільового фінансування та державних програм у контексті суб'єкта банківської сфери. Проведений аналіз нормативно-правової бази виявив розбіжності у визначенні терміну «цільове фінансування» в законодавстві України, що дозволили обґрунтувати необхідність уніфікації.

Практична значущість роботи полягає у тому, що проведене аналітичне дослідження оцінки участі банку в державних програмах («5-7-9», «ЄОселя») підтверджує їхню доцільність для трансформації надлишкової ліквідності у стабільний дохід, що може слугувати основою для стратегічного планування банків. Розроблено рекомендації щодо підвищення прозорості звітності шляхом розширення приміток до фінансових звітів, що включають деталізацію джерел, обсягів та умов використання цільових коштів за державними програмами. Класифіковано потенційні ризики, пов'язані з цільовим фінансуванням, такі як ризик не компенсації державою чи репутаційні ризики, та запропоновано заходи з їх мінімізації.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі, нормативно-правові акти, що регламентують ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності за національними і міжнародними стандартами; наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених; фінансова та статистична звітність АТ КБ «ПриватБанк»; офіційні статистичні дані та звіти державних органів України; Інструктивні матеріали та методичні рекомендації НБУ щодо обліку банківських операцій; публікації в спеціалізованих виданнях та на офіційних ресурсах НБУ,

Мінфіну та «ПриватБанку».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЦІЛЬОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ТА ЦІЛЬОВІ НАДХОДЖЕННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

1.1. Економічна сутність, значення, завдання цільового фінансування й надходжень, їх типи і види

Цільове фінансування представляє собою стратегічний підхід до виділення фінансових ресурсів, де кошти спрямовуються на конкретні програми, проекти або ініціативи з метою досягнення певних цілей або розв'язання певних проблем [1]. Цей механізм стає важливою складовою фінансового управління держави або підприємства та спрямований на забезпечення ефективного використання ресурсів для досягнення стратегічних цілей. Тобто, цільове фінансування – гроші, що надаються господарюючому суб'єкту з обмеженим спектром цілей використання.

Однією з ключових теоретичних основ цільового фінансування є чітка спрямованість ресурсів на конкретні сфери чи завдання. Це вимагає визначення чітких цілей та показників досягнення, що дозволяє визначити ефективність витрат. Важливим аспектом є також прозорість та відкритість процесу призначення коштів, щоб забезпечити контроль та довіру до управління ресурсами.

Лугова О. І. у своїй статті наводить, що цільовим фінансуванням є лише ті надходження, що були передбачені на конкретні цілі, які попередньо обумовили надавач та одержувач [2]. Для одержувача ці кошти – фактично подаровані, звісно з певними умовами або цілями їх витрати. Домовленість може бути у різних формах: у листах-проханнях допомоги зазначено, на яку саме потребу, грантова програма прописує це в умовах. Вони ж надходять як асигнування з бюджету, позабюджетних фондів, цільові внески інших фізичних чи юридичних осіб. У разі нецільового використання – підлягають поверненню, як мінімум.

З точки зору держави, ключовим елементом є визначення пріоритетних

напрямків для цільового фінансування. Наприклад, держава вибирає ті сфери, які є стратегічно важливими для розвитку країни в даний момент, і виділяє ресурси саме на їх підтримку. Це може включати освіту, охорону здоров'я, розвитку інфраструктури тощо. Мунько А. Б. у своїх роботі зазначає, що з огляду на руйнування, спричинені війною з Російською Федерацією, які згідно оцінкам становлять понад 135 млрд дол. прямих збитків, органи державної влади мали б спрямувати зусилля, наявні і майбутні на відновлення територій [3]. Незважаючи на успішну адаптацію системи місцевого самоврядування – децентралізації, посилюється ресурсне виснаження в усіх його проявах. Таким чином, державою закономірно відбувається процес пошуку альтернативних фінансових ресурсів додатково до податків, мит – традиційних джерел доходів бюджету.

Банки, як учасники фінансової системи, визначають пріоритетні напрямки для цільового фінансування, враховуючи як державні стратегії, так і власні комерційні інтереси. В контексті пошуку додаткових ресурсів, уряд України активно підтримує малий та середній бізнес через різні програми, такі як компенсація відсотків за кредитами або гарантійні схеми, це підтверджується постановою Кабінету Міністрів України [4]. Банки, беручи участь у таких програмах, не лише виконують соціальну місію, але й розширюють свою клієнтську базу.

Третім аспектом є система моніторингу та оцінки ефективності витрат. Це дозволяє вчасно виявляти невідповідності між спрямованими ресурсами та досягнутими результатами, а також коригувати стратегію фінансування на основі отриманих даних.

Наприклад цільове фінансування може бути використано для придбання патентів на нові технології, що дозволяє підприємству мати ексклюзивне право на їх використання. Це в свою чергу створює можливості для залучення цільових надходжень від інвесторів, які сприяють реалізації стратегічних цілей компанії.

Таким чином, використання цільового фінансування та цільових надходжень може служити каталізатором для створення і утримання конкурентних переваг, сприяючи ефективному використанню ресурсів та досягненню стратегічних цілей

підприємства.

При аналізі законодавства було виявлено деякі методологічні розбіжності. В українському законодавстві не існує єдиного визначення терміну «цільове фінансування». У різних нормативно-правових актах він може використовуватися в різних значеннях. Наприклад, у Бюджетному кодексі України термін «цільове фінансування» використовується для позначення коштів, що надаються з бюджету на конкретні цілі [5]. У Законі України «Про державні фінансові гарантії» цей термін використовується для позначення коштів, що надаються державою суб'єктам господарювання для виконання ними зобов'язань перед іншими кредиторами [6]. У нормативно-правових актах про облік в державному секторі цільовим фінансуванням вважаються суми коштів, спрямовані на збільшення капіталу суб'єкта держсектору [7]. З точки зору банківської діяльності, цільове фінансування трактується як надання коштів на конкретні, заздалегідь визначені цілі, які обумовлені угодою між банком і позичальником, що супроводжується зниженими відсотками по ставці за рахунок нижчих ризиків. З точки зору податкового законодавства, цільове фінансування може бути визнане як кошти, які не підлягають оподаткуванню податком на прибуток, якщо вони використовуються за призначенням [8].

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 з останніми змінами під №148 від 26.05.2022, кошти цільового фінансування і цільових надходжень можуть надходити як субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб тощо. Сюди також відноситься гуманітарна допомога [9].

Відсутнє єдиного визначення терміну створює теоретичні і практичні труднощі. Розбіжності у визначенні ускладнюють облік та контроль за цільовим використанням коштів. Така проблема може призвести до різного застосування норм різними організаціями, та навіть державними органами. Доцільним було б створення уніфікованого визначення терміну «цільове фінансування», і його

врахування в різних сферах – банківській чи бюджетній. Узагальнення контексту використання «цільового фінансування» наведено у рис. 1.1

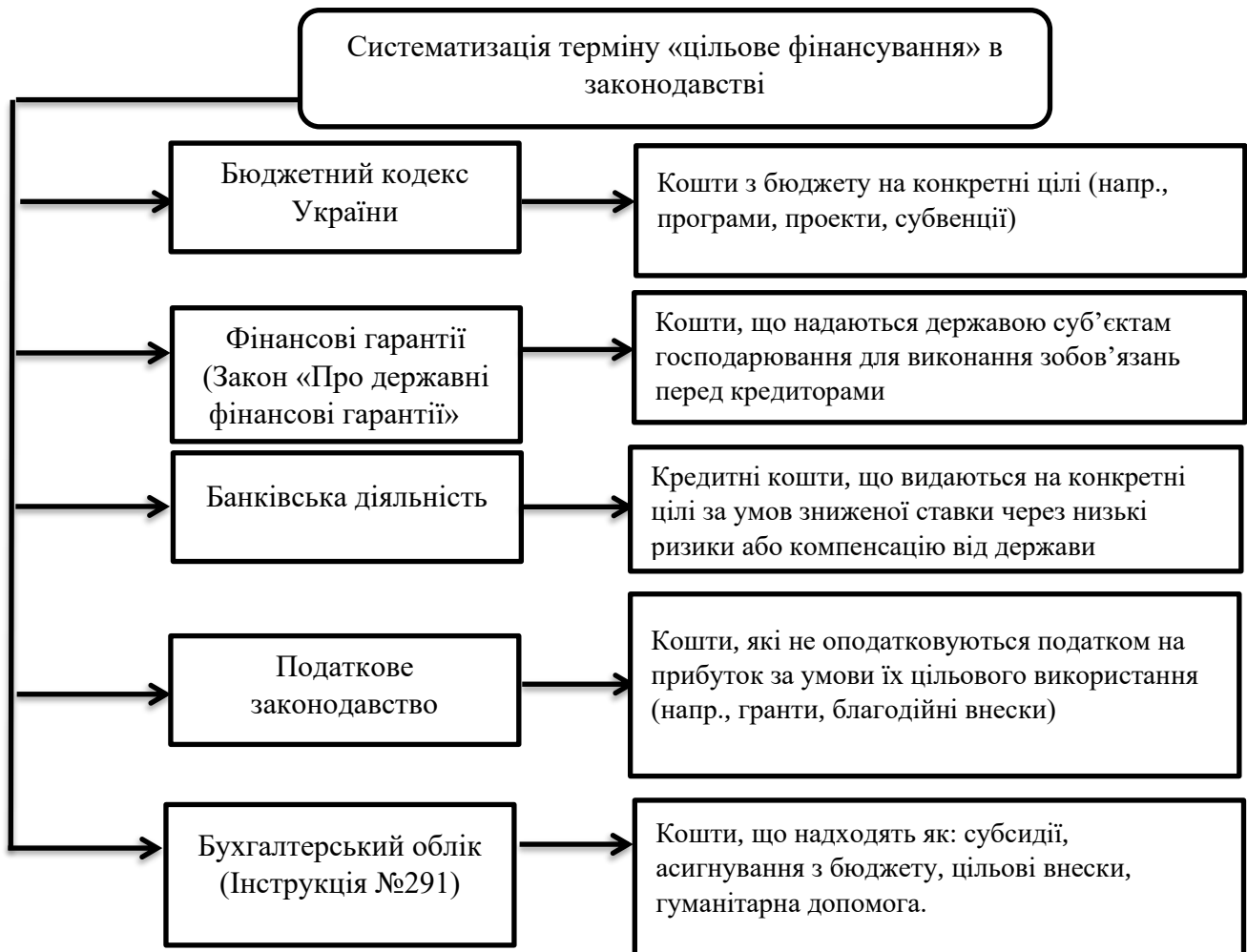

Рисунок 1.1 – Основні контексти використання «цільового фінансування» відповідно до джерел

Джерело: сформовано автором на основі [5, 6, 7, 8, 9]

Дослідження Садовської І. Б., Нагірської К. Є., висвітлює ключовий практичний аспект, який пов'язаний з розбіжністю у термінології. Існує необхідність узгоджувати правила донорів із національним законодавством, що ускладнює облік через існування великої кількості форми грантів у вигляді грошових коштів, послуг чи матеріальних ресурсів. Це є актуально для державних програм чи фінансової підтримки, спрямованої на стимулювання економіки, а також у контексті відновлення територій, що зазнали руйнувань в результаті повномасштабного вторгнення [10].

У бухгалтерському обліку цільове фінансування обліковується на рахунку 48

«Цільове фінансування». Цей рахунок відноситься до класу рахунків, що призначені для обліку власного капіталу, при цьому цільове фінансування розглядається як різновид такого капіталу. Однак, незважаючи на це, в обліку цільове фінансування кваліфікується як операція, що зумовлює зростання власного капіталу та підпадає під дію НП(С)БО 15 «Дохід» [11]. Відповідно, критеріями визнання доходу є наступні види цільового фінансування, що наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Види цільового фінансування, що підпадають під визначення доходу згідно НП(С)БО 15 «Дохід»

Вид цільового фінансування	Критерій визнання доходу
Отримане цільове фінансування (у тому числі кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток підприємств)	Визнання доходу протягом тих періодів, в яких були зазані витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування
Цільове фінансування капітальних інвестицій	Визнання доходу протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування (основних засобів, нематеріальних активів тощо) пропорційна сумі нарахованої амортизації цих об'єктів
Цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), яких зазнало підприємство, та фінансування для надання підтримки підприємству без установлення умов його витрачання на виконання у майбутньому певних заходів	Визнання доходу з одночасним визнанням дебіторської заборгованості

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Додатково варто зазначити, що у першому випадку дохід визнається поступово, у міру виконання умов цільового фінансування. Наприклад, якщо підприємству надано цільове фінансування для будівництва нового заводу, то дохід визнається поступово, у міру здачі в експлуатацію окремих будівель і споруд заводу. У другому випадку дохід визнається поступово, у міру нарахування амортизації основних засобів, що були придбані за рахунок цільового фінансування. У третьому випадку дохід визнається негайно, а дебіторська заборгованість перед джерелом цільового фінансування списується.

Отже, цільове фінансування – це кошти, які надаються з певною метою. У законодавстві України немає єдиного визначення цього терміну, тому він може використовуватися в різних значеннях.

Варто зазначити, основні види цільового фінансування, які виділяються в законодавстві України та бухгалтерській практиці, наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Види цільового фінансування в українському законодавстві

Вид цільового фінансування	Характеристика
<i>Гуманітарна допомога</i>	Допомога, що надається постраждалим від стихійних лих, воєнних дій та інших невідворотних обставин. Може надаватися як державою, так і приватними організаціями. Може надаватися у різних формах, таких як грошові кошти, продукти харчування, одяг, медикаменти тощо.
<i>Благодійна допомога</i>	Кошти, які надаються благодійними організаціями для підтримки малозабезпечених громадян, розвитку соціальної сфери та інших цілей. Може надаватися як у грошовій формі, так і у вигляді товарів або послуг. Може надаватися як фізичним, так і юридичним особам.
<i>Кошти, вивільнені від оподаткування</i>	Кошти, які не підлягають оподаткуванню податком на прибуток підприємств. Можуть надаватися як державою, так і приватними організаціями. Можуть використовуватися для будь-яких цілей, визначених джерелом їх надання.
<i>Кошти з бюджету</i>	Кошти, що надаються з державного бюджету на фінансування бюджетних програм. До них відносяться дотації, субсидії та субвенції. Дотації - це кошти, які надаються без будь-яких умов. Субсидії - це кошти, які надаються на умовах часткової компенсації витрат. Субвенції - це кошти, які надаються на виконання певних завдань.
<i>Кошти з державних цільових фондів</i>	Кошти, що надаються з державних цільових фондів, таких як Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування України та інші. Можуть надаватися на фінансування різних цілей, визначених законодавством.

Джерело: побудовано автором на основі [7, 8, 9, 12]

Розглянемо види детально та підкреслимо їх особливості:

Гуманітарна допомога – це допомога, що надається постраждалим від стихійних лих, воєнних дій та інших невідворотних обставин. Вона може надаватися як державою, так і приватними організаціями. Гуманітарна допомога може надаватися у різних формах, таких як: грошові кошти, продукти харчування, одяг, медикаменти, будівельні матеріали, інше [12].

Гуманітарна допомога може надаватися як у грошовій формі, так і у вигляді товарів або послуг. Вона може надаватися як фізичним, так і юридичним особам. Метою гуманітарної допомоги є надання допомоги постраждалим, щоб допомогти їм відновити своє життя і подолати наслідки надзвичайних ситуацій.

Благодійні внески – це кошти, які надаються благодійними організаціями для

підтримки малозабезпечених громадян, розвитку соціальної сфери та інших цілей. Благодійні внески можуть надаватися як у грошовій формі, так і у вигляді товарів або послуг. Вони можуть надаватися як фізичним, так і юридичним особам. Можуть бути добровільними або обов'язковими. Добровільні внески надаються за бажанням громадян або організацій. Обов'язкові внески надаються на підставі закону або договору. Мета – підтримка благодійних організацій та реалізація їх цілей.

Кошти, вивільнені від оподаткування, – це кошти, які не підлягають оподаткуванню податком на прибуток підприємств. Вони можуть надаватися як державою, так і приватними організаціями. Ці кошти можуть використовуватися для будь-яких цілей, визначених джерелом їх надання. Метою надання коштів, вивільнених від оподаткування, є стимулювання розвитку різних сфер економіки та суспільства.

Кошти з бюджету – це кошти, що надаються з державного бюджету на фінансування бюджетних програм. До них відносяться дотації, субсидії та субвенції.

- *Дотації* – це кошти, які надаються без будь-яких умов. Вони надаються для фінансування витрат, які не можуть бути покриті за рахунок власних надходжень бюджетних установ.

- *Субсидії* – це кошти, які надаються на умовах часткової компенсації витрат. Вони надаються для фінансування витрат, які можуть бути покриті за рахунок власних надходжень бюджетних установ, але в повному обсязі.

- *Субвенції* – це кошти, які надаються на виконання певних завдань. Вони надаються для фінансування витрат, які не можуть бути покриті за рахунок власних надходжень бюджетних установ.

Метою надання коштів з бюджету є забезпечення виконання бюджетних програм.

Кошти з державних цільових фондів – кошти, що надаються з державних цільових фондів, таких як Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування України та інші. Можуть надаватися на фінансування різних цілей, визначених

законодавством. Використовуються для фінансування:

- пенсійного забезпечення;
- соціального страхування;
- соціальної допомоги;
- інших цілей, визначених законодавством.

Метою надання коштів з державних цільових фондів є забезпечення реалізації соціальної політики держави.

З актуального це кошти, отримані у вигляді державної фінансової підтримки, також можуть вважатися цільовим фінансуванням, якщо вони мають конкретну мету використання. Наприклад, держава може надавати підтримку у вигляді компенсації відсотків за банківськими кредитами для стимулювання певних галузей економіки або підтримки населення. Такі кошти мають бути використані строго за призначенням, і їх використання контролюється відповідними органами або цифровими механізмами контролю.

Цільові споживчі кредити, що надаються банками або іншими фінансовими установами для конкретних цілей, таких як купівля товарів, послуг або покриття певних витрат. Вони відрізняються від звичайних кредитів тим, що мають чітку цільову спрямованість, а кошти не можуть бути використані для інших потреб. Це в свою чергу дозволяє банку знизити відсотки за кредитом через низький ризик.

Можна надати загальну характеристику, так як всі види цільового фінансування мають ряд спільних характеристик. По-перше, вони надаються на певні цілі, які визначаються джерелом надання коштів. По-друге, вони повинні використовуватися за призначенням. По-третє, за невиконання умов використання цільового фінансування може бути передбачена відповідальність.

Цільове фінансування є не тільки важливим інструментом державного регулювання економіки і суспільства, а й легітимним методом використання ресурсів компаніями і банками. Воно дозволяє спрямовувати фінансові ресурси на вирішення важливих соціальних і економічних завдань. Маючи чітку спрямованість, таке фінансування, дозволяє банкам краще оцінювати ризики. Наприклад, кредити на купівлю обладнання або нерухомості є менш ризикованими,

оскільки кошти використовуються за призначенням, а заставне майно слугує додатковим забезпеченням [13]. Очевидно, цільові кредити (наприклад, на освіту, медицину або купівлю авто) є привабливими для клієнтів завдяки нижчим відсотковим ставкам і чітким умовам. Це дозволяє банкам розширювати клієнтську базу та підвищувати лояльність.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку цільового фінансування та контроль за їх використанням

Як зазначено вище, цільове фінансування та цільові надходження – це кошти, які надаються на чітко визначену мету з установленими умовами витрачання, затвердженими планами та кошторисами тощо. Їх правове регулювання в Україні здійснюється на основі низки нормативно-правових актів, що утворюють комплексну систему. Однією з ключових теоретичних основ цільового фінансування є чітка спрямованість ресурсів на конкретні сфери чи завдання. Це вимагає визначення чітких цілей та показників досягнення, що дозволяє визначити ефективність витрат. Для досягнення виконання вище зазначених важливих аспектів, а також прозорості та відкритості процесу призначення коштів, існує правове регулювання, щоб забезпечити громадський контроль та довіру до управління бюджетними ресурсами. Важливим аспектом цього регулювання є також забезпечення відповідності використання цільових коштів встановленим нормам та стандартам, що сприяє дисципліні у фінансовій сфері. В умовах посилення регуляторних вимог та необхідності дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS) банки повинні впроваджувати сучасні підходи до обліку цільових надходжень. Це є важливим аспектом, оскільки суб'єкти банківської сфери працюють з державними програмами, грантами або благодійними фондами. У табл. 1.3 наведено основні законодавчі акти, що

пов'язані з нормативно-правовим регулюванням обліку цільового фінансування.

Таблиця 1.3 – Основні законодавчі акти про облік цільового фінансування

Нормативно-правовий акт	Характеристика	Значення
Бюджетний кодекс України	Визначає правові та економічні основи бюджетної системи України, принципи бюджетного процесу, повноваження органів влади щодо формування та використання бюджетних коштів, а також порядок складання, розгляду, затвердження та виконання бюджетів.	Визначає порядок виділення, обліку та використання цільових коштів з бюджетів.
Податковий кодекс України	Встановлює систему податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів та інших державних цільових фондів, визначає платників податків, їхні права та обов'язки, а також порядок обчислення, сплати та контролю за сплатою податків.	Визначає податки та збори, які можуть використовуватися для формування цільових фондів.
Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність"	Визначає правові та методологічні основи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, а також порядок ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.	Визначає порядок ведення бухгалтерського обліку цільових коштів.
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Затверджує план рахунків бухгалтерського обліку, а також порядок його ведення.	Визначає порядок бухгалтерського обліку цільових коштів на рахунках бухгалтерського обліку.
Інші нормативно-правові акти	Регулюють порядок надання та використання цільового фінансування та цільових надходжень у специфічних сферах.	Визначають особливості цільового фінансування та цільових надходжень у специфічних сферах.

Джерело: побудовано автором на основі [5, 7, 8, 9]

Варто розглянути основні принципи правового регулювання цільового фінансування та цільових надходжень, що наведені в низці нормативно-правових актів України, таких як Бюджетний кодекс України (Стаття 21. Бюджетні призначення, Стаття 85. Цільові фонди, Стаття 102. Цільові трансферти),

Податковий кодекс України (Стаття 13. Цільові фонди), Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" (Стаття 4. Базові принципи бухгалтерського обліку, Стаття 9. Фінансова звітність), Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (Рахунок 48 "Цільове фінансування")

З вищезазначених нормативно-правових актів можна навести основні такі принципи:

1. *Цільовий характер*: цільове фінансування та цільові надходження мають використовуватися лише за чітко визначеним цільовим призначенням, яке описується у відповідних документах (бюджетних кошторисах, договорах, угодах тощо). Зміна цільового призначення цільових коштів можлива лише у виняткових випадках, передбачених законодавством, і за рішенням уповноважених органів.

2. *Платність*: цільове фінансування та цільові надходження надаються, як правило, на платній основі, за винятком випадків, передбачених законодавством. Плата за цільове фінансування та цільові надходження може встановлюватися у вигляді відсотків, комісій, інших платежів, або у формі виконання зустрічних зобов'язань. Важливо зазначити, що принцип платності не є абсолютним. Існують випадки, коли цільове фінансування та цільові надходження можуть надаватися на безоплатній основі. Це стосується, наприклад, гуманітарної допомоги, допомоги у надзвичайних ситуаціях, або підтримки соціально незахищених верств населення.

3. *Звітність*: одержувачі цільового фінансування та цільових надходжень зобов'язані звітувати про їх використання у порядку, визначеному законодавством. Звітність про цільове використання коштів має містити інформацію про:

- суми отриманих цільових коштів;
- напрямки використання цільових коштів;
- результати цільового використання коштів;
- іншу інформацію, передбачену законодавством.

4. *Контроль*: за цільовим та ефективним використанням цільового фінансування та цільових надходжень здійснюється державний контроль.

Уповноважені органи державної влади в межах своїх повноважень, визначених законодавством, здійснюють контроль за цільовим використанням коштів. До форм контролю за цільовим використанням коштів належать:

- перевірки;
- моніторинг;
- аудит;
- інші форми контролю, передбачені законодавством.

5. *Відповідальність* за порушення законодавства про цільове фінансування та цільові надходження до одержувачів цільових коштів можуть застосовуватися санкції, передбачені законодавством. Санкції за порушення законодавства про цільове фінансування та цільові надходження можуть включати:

- штрафи;
- пеня;
- відшкодування завданих збитків;
- інші санкції, передбачені законодавством.

6. *Прозорість*: інформація про цільове фінансування та цільові надходження має бути доступною для громадськості. Одержувачі цільових коштів зобов'язані оприлюднювати інформацію про:

- суми отриманих цільових коштів;
- напрямки використання цільових коштів;
- результати цільового використання коштів;
- іншу інформацію, передбачену законодавством.

7. *Ефективність*: цільове фінансування та цільові надходження мають використовуватися максимально ефективно для досягнення визначених цілей. Одержувачі цільових коштів зобов'язані вживати заходів для забезпечення ефективного та економного використання цільових коштів.

Як висновок, принципи, та правове регулювання взагалі, покликані з метою підвищення ефективності та прозорості використання бюджетних коштів, а також посилення контролю за їх цільовим та ефективним використанням, приймаються нові нормативно-правові акти, а також вносяться зміни до вже існуючих [14].

1.3 Облік операцій, які пов'язані з цільовим фінансуванням та цільовими надходженнями, порядок їх документування

На рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», що є основним за об'єктом дослідження теми, ведеться облік та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення (в тому числі отримана гуманітарна допомога). Отримання та використання коштів цільового призначення, контролюється цільове використання коштів, а також дотримуються умов договору(ів) про надання цільового фінансування [15]. Також використовуються такі субрахунки, що наведені на рис. 1.2.

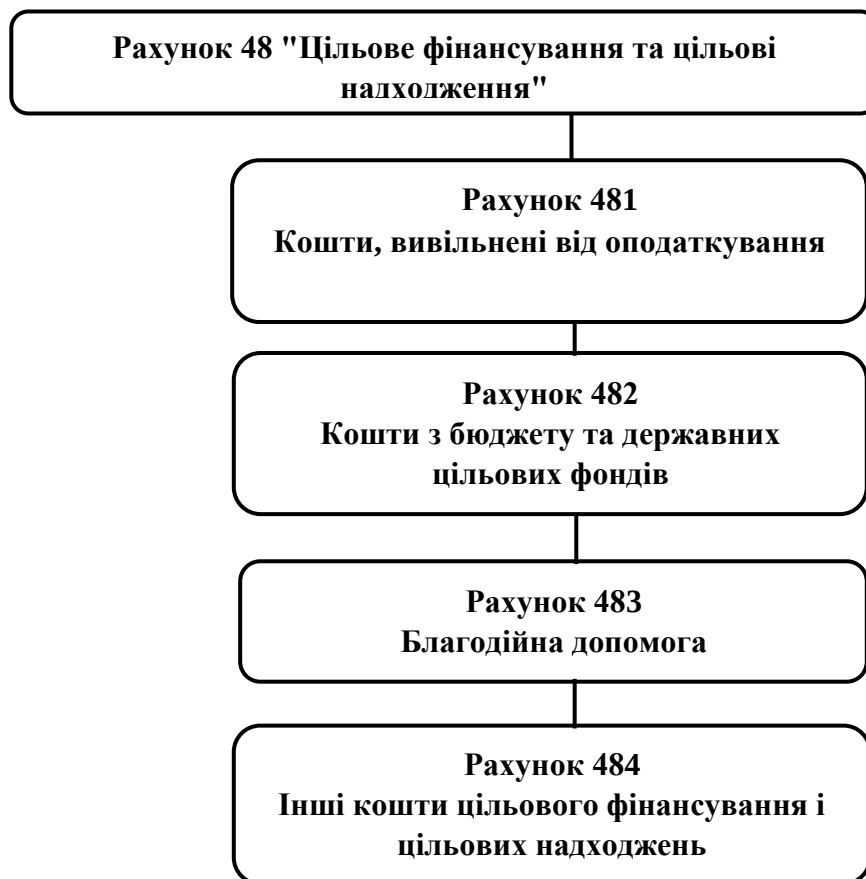

Рисунок 1.2 – Субрахунки обліку цільового фінансування та цільових надходжень за Планом рахунків, який використовується підприємствами

Джерело: побудовано автором на основі [9]

На субрахунку 481 обліковуються вивільнені від оподаткування кошти, якщо було надання пільг з податку на прибуток та їх використання на реалізацію певних

заходів за цільовим призначенням.

На субрахунку 482 ведеться облік коштів, отриманих з бюджету, також їх використання.

На субрахунку 483 обліковуються надходження та використання платниками податку на додану вартість коштів благодійної допомоги, це можуть бути послуги чи товари. Така допомога звільняється у разі якщо вона відповідає законодавству. Відповідно до пункту 197.1.6 Податкового кодексу України такі операції (з надання благодійної допомоги) звільняються від оподаткування ПДВ [8].

На субрахунку 484 відображаються ті цільові кошти, що не потрапляють під вище зазначені. Проте на деяких підприємствах можна зустріти і ширшу деталізацію де додаються рахунки 485, 486, 487, 488. Їх опис наведемо у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Поширені субрахунки рахунку 48 "Цільове фінансування та цільові надходження" в обліковій практиці підприємств

Назва	Характеристика
<i>субрахунок 485</i> <i>«Цільові кошти на капітальні інвестиції»</i>	Облік коштів, отриманих на придбання основних засобів, нематеріальних активів тощо
<i>субрахунок 486</i> <i>«Цільові кошти на поточні витрати»</i>	Облік коштів, отриманих на оплату праці, комунальних послуг, оренди тощо
<i>субрахунок 487</i> <i>«Цільові кошти на наукові дослідження та розробки»</i>	Облік коштів, отриманих на проведення наукових досліджень та розробок
<i>субрахунок 488</i> <i>«Цільові кошти на гуманітарну допомогу»</i>	Облік коштів, отриманих на допомогу постраждалим від стихійного лиха, техногенних катастроф тощо

Джерело: побудовано автором на основі [9]

Облік цільових коштів у банківській сфері може значно відрізнятися від звичних ситуацій. Для прикладу цільового фінансування в банківській сфері хочу навести програму «5-7-9». Ця програма підтримується АТ КБ «ПриватБанк», який є одним із найбільших та найпопулярніших банків країни. «ПриватБанк» бере участь у програмі з моменту її запуску та надає кредити малому та середньому бізнесу на вигідних умовах.

Підтримка економічних цілей державою через субсидії, гранти та інші форми підтримки, що обліковуються на рахунку 48 «Цільове Фінансування» є й свого роду сигналами. Іноземні дослідники з КНР зазначають, що отримання державних

грантів може бути перекладено на сигнали, які пливають на ринок, включаючи тип компанії та іншу інформацію, що допомагає кредитним менеджерам у прийнятті рішень. Таким чином, така підтримка може зменшувати інформаційну асиметрію, що є важливим для банків, зокрема «ПриватБанку» при стратегічному плануванні [16].

Коротка характеристика програми «5-7-9»: відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 24 січня 2020 р. №28 «Про надання фінансової державної підтримки» програма «5-7-9» представляє з себе затвердження порядку компенсації відсотків від держави за кредитами для суб'єктів господарювання з метою розвитку підприємництва, зокрема сприянню їх розвитку [17]. Тобто в межах отриманих, згідно наказу, Фондом коштів державна підтримка проводиться у вигляді часткової компенсації Фондом процентних ставок за кредитами, що надаються суб'єктам для реалізації певних задач, визначених у Порядку. Компенсація процентів надається Фондом суб'єкту підприємництва з метою зниження його фактичних витрат на сплату базової процентної ставки до рівня 5, 7 або 9 відсотків річних. Тобто, де-факто кредит надається за базовою ставкою, тут за індексом UIRD – це український індекс ставок за депозитами фізичних осіб, що розраховується на основі номінальних ставок ринку депозитів фізичних осіб, які оголошуються банками України на строк три місяці. Але держава, її уповноважений фонд, надає компенсацію для зниження її до відповідної компенсаційної ставки. Управління цільовими фінансовими потоками в банківській діяльності вимагає чіткої системи обліку, що забезпечує прозорість, контроль та відповідність нормативним вимогам. Особливістю державних програм, таких як програма «5-7-9» або «єОселя», є необхідність відокремленого відображення таких операцій.

На практиці, банк це обліковує наступним чином. Операції з надання кредиту за державною програмою «5-7-9» та компенсація відсотків відображаються в системі окремими проводками. Спочатку надається кредит, кошти зараховуються на рахунок клієнта. За дебетом рахунок виданих кредитів (актив банку), за кредитом поточний рахунок клієнта (зобов'язання банку). Стандартна кредитна операція, лише з різницею, що далі держава компенсує банку різницю між базовою

ставкою та ставкою за програмою. Ця операція відображається як дохід банку від держави. Банк зобов'язаний вести окремий облік кредитів, виданих за програмою та надавати звітність до Фонду розвитку підприємництва, яким на 100% володіє держава в особі Міністерства Фінансів України. З публічної інформації, що надав фонд, станом на 24.02.2025 АТ КБ «ПриватБанк» є банком з найбільшим кредитним портфелем за цією програмою. Програма «5-7-9» передбачає компенсацію банкам різниці між ринковою та пільговою ставкою за кредитами для МСП. Кошти, що надходять із державного бюджету на спеціальні рахунки банків мають суворий цільовий характер. Облік таких операцій ведеться на окремих рахунках згідно з Планом рахунків банків України та вимогами Мінфіну [18]. Детальна кореспонденцію рахунків наведена в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Приклад кореспонденції операцій цільового фінансування за програмою «5-7-9» за Планом рахунків банків України

Операція	Дебет	Кредит	Пояснення
Видача кредиту	2063 (Позичковий рахунок)	2600 (Поточний рахунок)	Відображення видачі кредитних коштів на рахунок клієнта
Погашення тіла кредиту	2600 (Поточний рахунок клієнта)	2063 (Позичковий рахунок)	Запис при погашенні основного боргу клієнтом
Комісія за видачу кредиту	2600 (Поточний рахунок клієнта)	3600 (Рахунок обліку комісій)	Стягнення комісійної винагороди за оформлення кредиту
Відображення дисконту	3600 (Рахунок обліку комісій)	2066 (Рахунок дисконту кредиту)	Перенесення комісії на рахунок дисконту
Амортизація дисконту	2066 (Рахунок дисконту кредиту)	6025 (Доходи відділення)	Щоденне відображення доходу від комісії
Комісія обслуговування	2600 (Поточний рахунок клієнта)	3600 (Рахунок обліку комісій)	Стягнення плати за обслуговування кредиту
Відображення дисконту за обслуговування	3600 (Рахунок обліку комісій)	2066 (Рахунок дисконту кредиту)	Перенесення комісії на рахунок дисконту
Амортизація дисконту обслуговування	2066 (Рахунок дисконту кредиту)	6025 (Доходи відділення)	Щоденне відображення доходу від комісії
Щоденний облік відсотків	2068 (Резерв відсотків)	6025 (Доходи відділення)	Нарахування відсоткового доходу щодня
Місячне нарахування відсотків	2068 (Нараховані відсотки)	2068 (Резерв відсотків)	Фіксація відсотків згідно з договором 1 раз на місяць
Погашення відсотків клієнтом	2600 (Поточний рахунок клієнта)	2068 (Нараховані відсотки)	Запис при сплаті відсотків клієнтом
Погашення відсотків Фондом розвитку	2652 (Рахунок ескроу ФРП)	2068 (Нараховані відсотки)	Компенсація відсотків за програмою «5-7-9»

Джерело: сформовано автором

Облік операцій з кредитування за програмою «5-7-9» є багатоетапним

процесом, який охоплює всі аспекти взаємодії банку з клієнтом. Система побудована на чіткому розподілі операцій та послідовному відображенні кожного етапу кредитного циклу. Кошти зараховуються на позичковий рахунок клієнта (2063), одночасно відбувається списання з кореспондентського рахунку банку. Комісійні винагороди за оформлення та обслуговування проводяться через транзитні рахунки (3600). Поступово визнаються доходами через механізм амортизації дисконту (2066 – 6025). Щоденно відбувається резервування відсоткових платежів та фінальне місячне нарахування. При поверненні коштів – зворотний запис. Спеціальний рахунок 2652 для взаємодії з Фондом розвитку.

Наведемо відображення операцій в обліку, з точки зору підприємства, за отриманим кредитом по програмі «5-7-9», де держава компенсує банку відсотки за кредитом (табл. 1.6).

Таблиця 1.6 – Приклад кореспонденції операцій цільового фінансування за програмою «5-7-9»

Дебет	Кредит	Зміст господарської операції
371	501	Отримано кредит за програмою «5-7-9». Кошти перераховані банком контрагенту
644/1 641/ПДВ	644/ПДВ 644/1	Відображено ПДВ з суми придбання
152	631	Отримано основний засіб
644/ПДВ	631	ПДВ при отриманні основного засобу
104	152	Введення в експлуатацію
951	684/Банк	Нараховано відсотки за користування кредитом за базовою ставкою
684/Фонд	482	Відображення різниці яку має компенсувати Фонд
684	311	Сплачено відсотки банку
482 684/Банк	718 (745) 684/Фонд	Отримано повідомлення від банку про погодження Фондом компенсації відсотків

Джерело: сформовано автором

Як можна бачити на практиці використання 48-го рахунку, за *дебетом* відображають використані суми за певними напрямками, визнання їх доходом, або суми повернених невикористаних коштів. Важливо зазначити, що кошти повертаються не завжди. Це залежить від умов конкретного договору про надання цільового фінансування, програми, та рішення органів. Можливо, що воно є обов'язковим, а іноді невикористані кошти будуть перераховані на інші цільові

програми, або ж просто залишаться у розпорядженні підприємства. *За кредитом* відображають отримання коштів цільового призначення: субсидії, гранти, цільові внески і т.д. Тут же відображають суми цільового фінансування, що використовують для покриття витрат на придбання основних засобів та оплату послуг/робіт.

Для документального оформлення цільового фінансування використовуються первинні документи, які підтверджують факт отримання та використання коштів за цільовим призначенням [19]. Основні первинні документи, що використовуються для документування цього фінансування наведені у табл. 1.7.

Таблиця 1.7 – Основні первинні документи, які підтверджують визнання та облік цільового фінансування

Назва документа	Характеристика	Призначення	Термін зберігання
<i>Договір про надання цільового фінансування</i>	Містить інформацію про: - сторони договору; - суму цільового фінансування; - цільове призначення коштів; - умови надання та використання коштів; - відповідальність сторін.	Фіксує юридичні зобов'язання сторін щодо цільового фінансування	5 років
<i>Кошторис цільового використання коштів</i>	Детальний план витрачання цільових коштів, що містить: - перелік статей витрат; - суми за кожною статтею; - строки використання коштів (детальний план заходів, на які будуть витрачені кошти.)	Забезпечує контроль за цільовим використанням коштів	3 роки
<i>Акт приймання-передачі цільового фінансування</i>	Підтверджує факт передачі цільових коштів від однієї сторони до іншої. Також фіксує інформацію про відповідальність сторін за нецільове використання коштів.	Фіксує факт передачі та прийняття цільових коштів	5 років
<i>Банківські виписки</i>	Документи, що підтверджують надходження та витрачання цільових коштів з банківського рахунку. (Часто в електронному вигляді)	Слугують підтвердженням цільового використання коштів	3 роки
<i>Інші документи, що підтверджують цільове використання коштів</i>	Рахунки-фактури, акти виконаних робіт, чеки, квитанції тощо, що підтверджують витрати цільових коштів.	Доводять, що цільові кошти були витрачені за цільовим призначенням	3 роки

Джерело: побудовано автором на основі [19]

Іншими документами також можуть бути ті, що підтверджують цільове використання коштів, приклади:

- *Рахунки-фактури*: документи, що підтверджують вартість товарів/послуг.
- *Акти приймання-здачі виконаних робіт (наданих послуг)*: документи, що підтверджують факт виконання робіт (наданих послуг).
- *Чеки, квитанції*: документи, що підтверджують витрати цільових коштів на дрібні господарські потреби.
- *Договори*: договори купівлі-продажу, підряду, надання послуг.
- *Видаткові накладні*: документи, що підтверджують видачу товарно-матеріальних цінностей.
- *Звіти про відрядження*: документи, що підтверджують витрати, пов'язані з відрядженням працівників.

Також можливо, що вимоги до звітності можуть відрізнятися залежно від джерела цільового фінансування, мети його використання та інших факторів. Наприклад, міжнародні організації зазвичай мають більш детальні вимоги до звітності. Вони часто як і державні органи вимагають звіти про виконання бюджету поетапно і наративні звіти. Окрім щомісячних/щоквартальних звітів про результати може буде бути проведений фінансовий аудит на фінальних стадіях проекту (або за необхідністю). На підприємстві/в організації при роботі з такою звітністю буде слушно уточнювати актуальні вимоги у донора або у відповідних органах.

Маючи теоретичні основи щодо оформлення документування цільового фінансування можемо розглянути етапи отримання та використання цільового фінансування в Україні. Перший етап це укладення договору цільового фінансування, який ми розглянули вище. Реципієнт- отримувач та Донор- надавач коштів. Тут же чітко визначається мета цільового фінансування, сума, умови і порядок звітування. Щодо звітування ми зазначали документи, що можуть для нього використовуватись. Далі отримання коштів. Після договору вони потрапляють на кошти реципієнта, що має відобразити їх через кореспонденцію 31 «Рахунки в банках» (зазвичай 311) і 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».

Очевидно, після цього кошти використовуються виключно на цілі, визначені в договорі, витрат яких мають бути показані в обліку, детальніше про це в

наступному розділі. Реципієнт має оформлювати первинні документи, що будуть підтверджувати цільове використання коштів: Акти приймання-передачі, накладні, звіти про використання коштів та бухгалтерські довідки. Типова кореспонденція у таких випадках зображена у табл. 1.8.

Таблиця 1.8 – Приклад типової кореспонденції обліку цільового фінансування на підприємствах

Дебет	Кредит	Зміст господарської операції
377 / 311	48	Отримання цільового фінансування
48	20, 23, 69, 71	Використання цільового фінансування, визнання доходу
48	377 / 311	Повернення невикористаних коштів

Джерело: сформовано автором

Все це робиться, щоб в решті-решт відзвітуватися про використання коштів донору, тобто стороні-надавачу коштів. Отже, облік операцій, пов'язаних із цільовим фінансуванням та цільовим надходженнями, є важливим аспектом фінансової діяльності підприємств. Рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» є основним для обліку таких операцій, де відображаються надходження та використання коштів цільового призначення. Використання субрахунків (481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488) дозволяє деталізувати облік залежно від джерела та характеру цільових коштів, таких як бюджетне фінансування, благодійна допомога або інші цільові надходження.

Програма «5-7-9» є прикладом цільового фінансування в банківській сфері, де держава компенсує банкам різницю між базовою процентною ставкою та ставкою за програмою. Це стимулює розвиток малого та середнього бізнесу, забезпечуючи доступні кредитні ресурси. Облік таких операцій ведеться окремо, з відображенням компенсаційних платежів від держави як доходу банку.

Документальне оформлення цільового фінансування включає первинні документи, такі як договори, кошториси, акти приймання-передачі, банківські виписки та інші документи, що підтверджують цільове використання коштів. Ці документи забезпечують прозорість та контроль за використанням цільових коштів, а також відповідність умовам договорів та законодавчим вимогам.

1.4 Розкриття інформації про цільове фінансування та цільові надходження у звітності суб'єкта банківської сфери

З точки зору підприємств, які отримують цільове фінансування, зобов'язані подавати бухгалтерську звітність, яка містить інформацію про надходження та використання коштів [20].

Склад бухгалтерської звітності за цільовим фінансуванням:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1)
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2)
- Звіт про рух грошових коштів (форма № 3)
- Звіт про власний капітал (форма № 4)

У примітках до річної фінансової звітності розкривається інформація про:

- Джерела отримання цільового фінансування
- Цілі використання цільового фінансування
- Суми отриманих та використаних коштів
- Залишки невикористаних коштів

Приклад звітності у формі №1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан).

Актив: Рядок 1140 "Цільове фінансування" - відображається залишок невикористаних коштів цільового призначення на кінець звітного періоду.

Пасив: Рядок 4410 "Доходи від цільового фінансування" - відображається сума отриманих коштів цільового призначення протягом звітного періоду. Рядок 4420 "Витрати за цільовим фінансуванням" - відображається сума використаних коштів цільового призначення протягом звітного періоду [21].

Контроль за цільовим використанням коштів – це система заходів, спрямованих на перевірку того, чи використовуються кошти відповідно до визначених цілей. Цей контроль є важливим фактором забезпечення ефективності та прозорості використання бюджетних коштів, запобігання порушенням та виявлення зловживань.

Види контролю:

– Попередній контроль здійснюється до використання коштів з метою запобігання порушенням. Він може включати перевірку бюджетних запитів, планів витрат, кошторисів, договорів та інших документів.

– Поточний контроль здійснюється протягом використання коштів з метою виявлення порушень та їх виправлення. Цей контроль може включати моніторинг цільових показників, аналіз фінансової звітності, проведення інвентаризацій та інших заходів.

– Наступний контроль здійснюється після використання коштів з метою перевірки ефективності їх використання. Він може включати аналіз результатів діяльності, аудит та інші заходи.

Суб'єкти контролю:

– Підприємство, яке отримало кошти. Це підприємство несе первинну відповідальність за цільове використання коштів.

– Органи, які надали кошти. Ці органи мають право здійснювати перевірки цільового використання коштів підприємством.

– Державні контролюючі органи. Ці органи здійснюють контроль за цільовим використанням коштів у відповідності з чинним законодавством.

Методи контролю:

– Перевірка документів. Цей метод включає перевірку первинних документів, бухгалтерської звітності, договорів, актів та інших документів, пов'язаних з використанням коштів.

– Аналіз фінансової звітності. Цей метод включає аналіз показників фінансової звітності з метою виявлення відхилень від затверджених бюджетів та планів.

– Інвентаризація. Цей метод використовується для перевірки наявності та стану матеріальних цінностей, придбаних за рахунок бюджетних коштів.

– Моніторинг. Цей метод використовується для постійного спостереження за використанням коштів та виявлення потенційних ризиків.

Відповідальність за порушення:

– Штрафи. За порушення правил цільового використання коштів до

підприємства можуть бути застосовані штрафні санкції.

- Пеня. У разі несвоєчасного повернення невикористаних коштів нараховується пеня.

- Повернення невикористаних коштів. У разі виявлення порушень цільового використання коштів підприємство зобов'язане повернути невикористані кошти.

- Кримінальна відповідальність.

У звітності суб'єктів банківської сфери, таких як «ПриватБанк», інформація про цільове фінансування та цільові надходження розкривається відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), зокрема IFRS 7 (Фінансові інструменти: розкриття), IAS 1 (Подання фінансової звітності) та інших стандартів, що стосуються розкриття інформації про фінансові зобов'язання, доходи та витрати [22, 23]. Цільове фінансування та надходження зазвичай включають кошти, отримані для конкретних цілей: державні гранти, субсидії, компенсація різниці між ринковою та пільговою ставкою, цільові кредити. Їх облік залежить від характеру цих коштів та умов їх використання.

Цільове фінансування та цільові надходження є важливими елементами діяльності банків, які беруть участь у державних програмах або інших ініціативах із чітко визначеною метою. Таке фінансування включає кошти, отримані банком від держави, міжнародних організацій чи інших джерел для реалізації специфічних програм, таких як підтримка малого та середнього бізнесу, іпотечне кредитування або соціально-економічні проекти. Прикладами таких програм в Україні є державні ініціативи «єОселя» (спрямована на забезпечення громадян доступним житлом) та «5-7-9» (програма доступного кредитування для підприємців). Для АТ «ПриватБанк», як одного з найбільших учасників цих програм, правильне розкриття інформації про цільове фінансування у фінансовій звітності є критично важливим для забезпечення прозорості, відповідності регуляторним вимогам та довіри з боку стейкхолдерів.

У фінансовій звітності суб'єктів банківської сфери розкриття інформації по цільове фінансування регулюється національними стандартами бухгалтерського обліку (НП(С)БО), міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), а

також вимогами Національного банку України (НБУ). Відповідно до МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» та НП(С)БО 15 «Дохід», цільове фінансування визнається доходом поступово, у міру виконання умов його використання, або одночасно, якщо фінансування не передбачає майбутніх зобов'язань. Крім того, НБУ встановлює вимоги до розкриття інформації у примітках до фінансових звітів, зокрема щодо джерел фінансування, умов їх використання та впливу на фінансовий стан банку. Метою такого розкриття є забезпечення прозорості щодо джерел фінансування, умов їх отримання, цільового використання коштів та впливу на фінансовий стан банку.

Цільове фінансування характеризується обмеженнями щодо використання коштів, що відрізняє його від загального фінансування. Банки зобов'язані вести облік таких коштів і відображати їх у звітності. Неправильне або нецільове витрачання може призвести до санкцій з боку держави, Фонду розвитку підприємництва (ФРП) чи інших надавачів фінансування, а також до репутаційних ризиків [24].

У звіті «ПриватБанку» за 2024 рік інформація про цільове фінансування не виділена як окремий розділ, але є згадки про певні види фінансування та їх використання, що можуть бути інтерпретовані як цільові. На сторінці 4, звернення Голови Ради Нільса Мелнгайлїса зазначено, що ПриватБанк приділяє особливу увагу фінансуванню населення та бізнесу за програмами альтернативної генерації енергії [25]. Це свідчить про цільові кредитні програми, спрямовані на підтримку енергетичної інфраструктури. На тій же сторінці згадується, що ПриватБанк спрямував 247,22 млн грн на благодійність, включаючи допомогу шпиталям, медичним закладам, зміцнення обороноздатності країни та соціальні проекти. Такі витрати можуть бути класифіковані як цільові надходження/витрати, якщо вони фінансуються за рахунок спеціальних фондів або програм. У контексті АТ «ПриватБанк» особливу увагу приділено програмам «5-7-9» та «єОселя», які мають значний обсяг операцій і вагомо впливають на кредитний портфель банку.

Однією з ключових проблем розкриття інформації про цільове фінансування у звітності банків є агрегація даних у стандартних формах звітності, таких як

оборотно-сальдова відомість чи баланс. Наприклад, кошти, отримані від ФРП для компенсації відсотків за програмою «5-7-9», відображаються на рахунку 2651 «Об'єднані коротко- та довгострокові депозити небанківських фінансових установ». Цей рахунок включає не лише цільові кошти від ФРП, але й інші депозити небанківських установ, що ускладнює ідентифікацію частки цільового фінансування без додаткового аналітичного обліку. Аналогічно, рахунки 2068 «Нараховані відсотки за кредитами» та 6025 «Процентні доходи за кредитами в поточну діяльність» є агрегованими та включають операції за всіма видами кредитів, а не лише за цільовими програмами.

Така агрегація даних знижує прозорість звітності, оскільки стейкхолдери (регулятори, інвестори, аудитори) не можуть легко оцінити обсяг і структуру цільового фінансування, а також його вплив на фінансовий результат банку. Наприклад, станом на 2024 рік ПриватБанк видав 4379 позик за програмою «єОселя» на суму 6,6 млрд грн, що становить 29% від загальної кількості кредитів за цією програмою в Україні. За програмою «5-7-9» частка ПриватБанку оцінюється у 20-25% від загального кредитного портфелю програми (приблизно 60 млрд грн). Проте ці дані не відображаються безпосередньо в оборотній відомості чи стандартних формах звітності, таких як баланс (форма №1) або звіт про фінансові результати (форма №2). Вони розкриваються лише у спеціалізованих звітах, поданих до НБУ, ФРП, або у примітках до річного фінансового звіту.

Для підвищення прозорості та зручності аналізу у звітності АТ КБ «ПриватБанк» може запровадити деякі заходи з розширення приміток до фінансового звіту. У примітках до річного звіту додати окремий розділ, присвячений цільовому фінансуванню, із зазначенням обсягу отриманих коштів для компенсації різниці між ринковою та пільговою ставками, кількості виданих кредитів та їхньої суми, впливу на процентні доходи та фінансовий результат, ризиків пов'язаних із державними програмами, наприклад ризик не компенсації державою. Такий підхід відповідав би вимогами МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» та підвищив би прозорість для стейкхолдерів.

Участь у державних програмах, таких як «5-7-9» та «єОселя», а також інших

цілових ініціативах пов'язана з низкою ризиків, які можуть вплинути на фінансовий стан банку та його репутацію. Ці ризики виникають через специфіку такого фінансування, зокрема залежність від державних компенсацій. Для забезпечення прозорості та відповідності стандартам, «ПриватБанк» може ідентифікувати, оцінювати та управляти цими ризиками. Огляд основних ризиків пов'язаних із цільовим фінансуванням, їхніх джерел, а також заходів, спрямованих на їх пом'якшення, що сприяє прозорості звітності та ефективному управлінню фінансовими інструментами наведено у табл. 1.9.

Таблиця 1.9 – Основні ризики пов'язані з цільовим фінансуванням

Ризик	Опис ризику	Джерело ризику	Заходи пом'якшення
<i>Не компенсація державою</i>	Затримка або не виплата компенсацій за пільговими ставками за програмами «5-7-9» або «Оселя»	Недостатнє бюджетне фінансування, зміни в державних програмах	Диверсифікація кредитного портфеля, укладення договорів із чіткими умовами компенсації, резервування під збитки
<i>Зміна умов програм</i>	Зміна вимог до програм, наприклад, підвищення пільгових ставок або скорочення обсягів фінансування	Рішення Кабінету Міністрів України або ФРП	Моніторинг регуляторних змін, гнучкість у кредитних продуктах, перегляд договорів із клієнтами
<i>Репутаційні ризики</i>	Некоректне використання цільових коштів або звинувачення у нецільовому витрачанні	Помилки в обліку, недостатня прозорість звітності	Прозорий аналітичний облік, регулярні аудити, публікація звітів про використання коштів
<i>Кредитний ризик</i>	Непогашення позик, виданих за цільовими програмами, через економічну нестабільність або воєнний стан	Фінансові труднощі позичальників у прифронтових областях або малого бізнесу	Строгий кредитний скоринг, страхування позик, створення резервів під очікувані збитки
<i>Операційний ризик</i>	Помилки в адмініструванні програм (неправильний розподіл компенсацій)	Недоліки в ІТ-системах або людський фактор	Автоматизація процесів, навчання персоналу, регулярні перевірки
<i>Ризик ліквідності</i>	Недостатність ліквідних активів для виконання зобов'язань за цільовими програмами через затримки компенсацій	Затримки від ФРП або держави	Управління ліквідністю, підтримка буферу ліквідних активів, залучення альтернативних джерел фінансування
<i>Регуляторний ризик</i>	Санкції від НБУ або ФРП за невідповідність вимогам цільових програм	Недотримання умов програм, недостатнє розкриття інформації	Регулярна звітність до НБУ, внутрішній комплаєнс, аудит програм

Джерело: сформовано автором.

Розкриття інформації про цільове фінансування та цільові надходження у звітності АТ КБ «ПриватБанк» відповідає вимогам МСФЗ, зокрема IFRS 7, IAS 1 та МСФЗ 15, а також стандартам НБУ та П(С)БО [11, 22, 23]. У звіті за 2024 рік наведено дані про участь у програмах «5-7-9», «єОселя» та інших цільових ініціативах таких як фінансування альтернативної генерації енергії та благодійність. Проте агрегація даних у стандартних формах звітності знижує прозорість, ускладнюючи аналіз обсягу та структури цільового фінансування. Для підвищення прозорості рекомендується додати окремий розділ у примітках до фінансової звітності, де деталізувати джерела, умови, обсяги та вплив такого фінансування на фінансовий результат, а також розкрити пов'язані ризики. Управління ризиками, наведеними у табл. 1.9, є критично важливим для мінімізації потенційних втрат і забезпечення відповідності регуляторним вимогами.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЦІЛЮВИХ НАДХОДЖЕНЬ, КОНТРОЛЬ ДОЦІЛЬНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

2.1 Аналіз фінансового стану суб'єкта банківської сфери, оцінка його ліквідності та платоспроможності

АТ «ПриватБанк» – один з найбільших банків України, який має значну частку ринку в роздрібному та корпоративному банкінгу. Заснований у 1992 році, він швидко розвивався, стаючи ключовим гравцем у фінансовій системі країни [26]. Після націоналізації в 2016 році банк перейшов під контроль держави, що дозволило стабілізувати його роботу під час фінансової кризи. Цей процес відбувся за згодою акціонерів, без введення тимчасової адміністрації, що забезпечило безперервність операцій. Згідно з Законом України «Про банки і банківську діяльність», банки з часткою держави понад 75% статутного капіталу класифікуються як державні, тому АТ «ПриватБанк» (100% акцій якого належить державі) підпадає під цю категорію [27].

АТ «ПриватБанк», завдяки значній клієнтській базі, розвиненій інфраструктурі та значній частці на ринку банківських послуг відіграє ключову роль у фінансовій системі країни. У зв'язку з цим аналіз його фінансового стану, зокрема показників ліквідності та платоспроможності, є важливим інструментом оцінки ефективності діяльності.

Юридична адреса: вулиця Грушевського, 1Д, Київ, 01001, Україна. Основний вид діяльності згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД 2010) - 64.19 Інші види грошового посередництва, що включає приймання депозитів і аналогів депозитів, надання кредитів і позик. Кредити можуть надаватися у різних формах, таких як іпотечні кредити під заставу, кредитні картки, тощо.

Для оцінки ліквідності банку використовуються спеціальні нормативи, такі

як LCR (коефіцієнт покриття ліквідністю) та NSFR (коефіцієнт стабільного фінансування) [28]. Вони відрізняються від традиційних методів коефіцієнтів підприємств, оскільки враховують специфіку банківської діяльності, зокрема трансформацію строків – залучення короткострокових коштів (наприклад, депозитів) та їх інвестування в довгострокові активи (кредити). На відміну від небанківських компаній, основні активи банків представлені кредитним портфелем та фінансовими інструментами, а зобов'язання – коштами вкладників і міжбанківськими позиками.

АТ «ПриватБанк», як і інші банки, підпорядковується вимогами НБУ, де традиційні коефіцієнти ліквідності (наприклад, поточний) є неефективними для аналізу. Ключовий ризик виникає через дисбаланс у строках погашення: якщо вкладники масово вимагатимуть кошти, а банк інвестував їх у довгострокові активи, може виникнути дефіцит ліквідності. Саме для мінімізації таких сценаріїв НБУ встановлює обов'язкові нормативи, що забезпечують наявність високоліквідних активів для покриття потенційних відтоків.

Для оцінки загального стану «ПриватБанку» у динаміці з 2023 по 2025 рік візьмемо для аналізу пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, що наведені у Додатку А, розрахунок яких передбачено Інструкцією №368 та Положенням №290, що дають дані основних показників: Н1 – капітал, Н2 – адекватність капіталу, Н3 – адекватність основного капіталу, LCR та NSFR. Їх значення та порівняння наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка ключових показників АТ КБ «ПриватБанк» (2023-2025 рр.)

Показник	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Тенденція
Н1 (тис. грн)	84 561 158	64 875 900	56 584 236	Зменшення
Н2 (%)	22.86	20.09	14.27	Значне зниження
Н3 (%)	11.53	10.05	14.27	Різде зростання
LCR (%)	504.82/376.5	388.91/249.99	376.29/237.53	Зниження
NSFR (%)	174.06	162.46	124.32	Поступове зниження

Джерело: сформовано автором на основі [29, 30, 31]

Показник Н1 – капітал показує зменшення сумарного регулятивного капіталу банку, що очевидно пов'язане із зовнішніми факторами, тобто вплив

триваючої економічної кризи. Тим не менш він знаходиться у рамках допустимого, тобто більше за 200 млн грн. Показник Н2 – адекватність регулятивного капіталу умовно близько наблизився до нормативного значення 10%, яке за вимогою регулятора має бути завжди вище. На практиці це значить зростання частки ризикованих операцій. Показник Н3 показує збільшення частки основного капіталу у загальних ризикованих активах, його різке зростання можливо є наслідком оптимізації. Для наглядного розуміння побудуємо графіки динаміки капіталу Н1 на рис. 2.1:

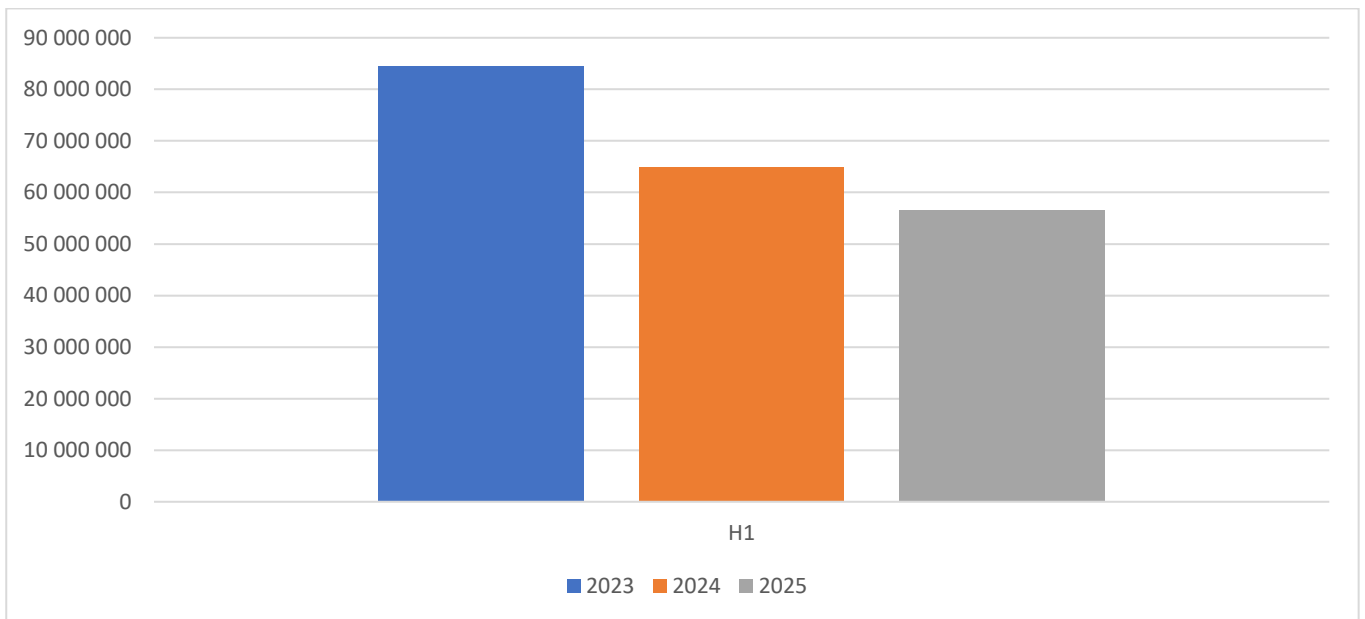

Рисунок 2.1 – Динаміка показнику Н1 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано автором

Також сформуємо динаміку показників Н2 та Н3 на рис. 2.2:

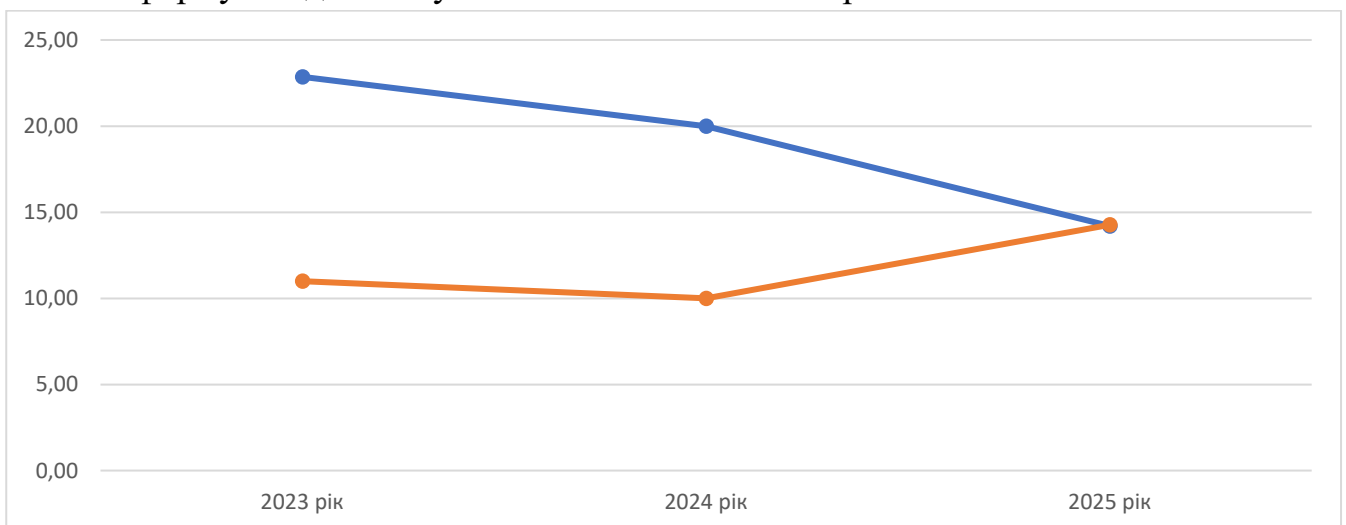

Рисунок 2.2 – Динаміка показників Н2 та Н3 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано автором

Показники Н1 та Н2 обидва зменшуються протягом заданого діапазону, що свідчить про позитивну кореляцію. Коли капітал зменшується, можна очікувати зниження адекватності капіталу. Можливо менший розмір капіталу саме у тих показниках, що відповідав за спроможність банку покривати ризики. Так само для порівняння сформуємо діаграму для показників LCR та NSFR – рис. 2.3:

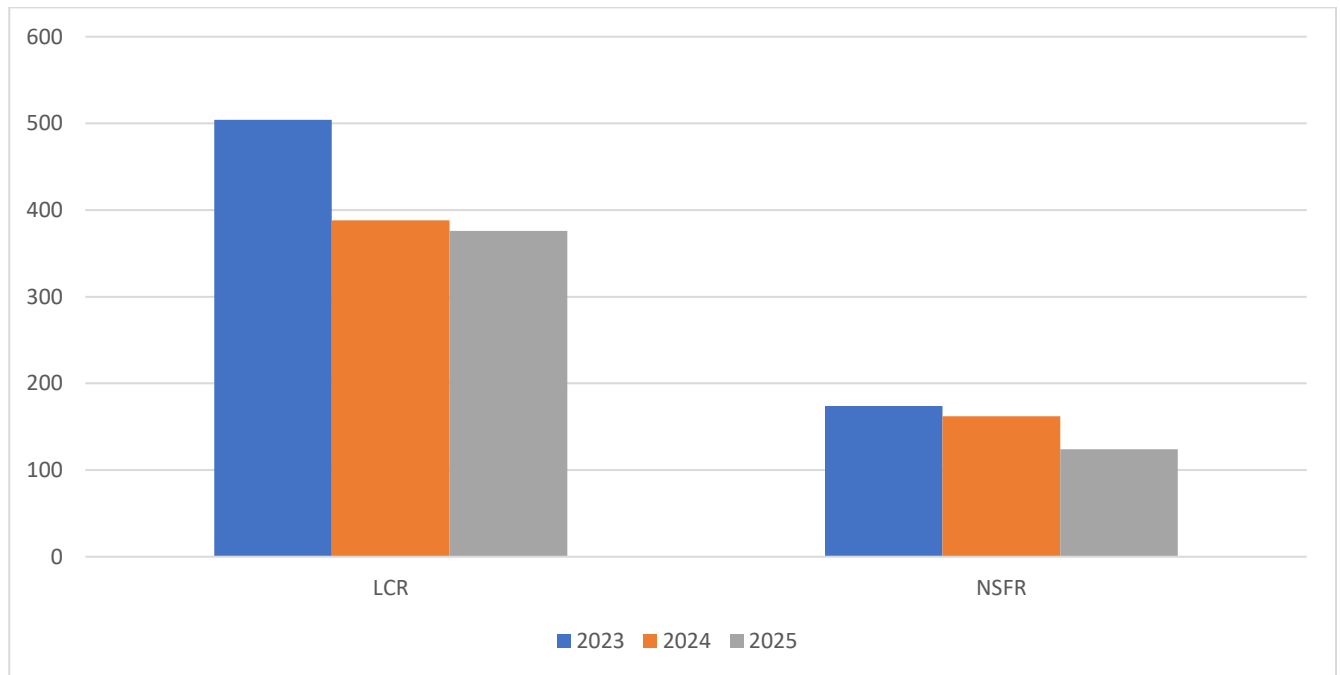

Рисунок 2.3 – Динаміка показників LCR та NSFR (2023-2025 рр.)

Джерело: сформовано автором

Тенденція показує, що показники зменшуються, але вони залишаються значно вищими за показники НБУ (100%), що можна вважати за надлишкову ліквідність.

Для підтвердження припущення про надлишкову ліквідність – сконцентруємо увагу саме на її показниках. Отже, Національний банк України встановлює певні нормативи ліквідності, яких мають дотримуватися усі банки: коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB) та коефіцієнт стабільного фінансування (NSFR). Ці нормативи є обов’язковими і мають на меті – забезпечення стабільності банківської системи. Основні нормативи наведені з характеристикою у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні нормативи ліквідності банків та їх характеристика

Норматив	Характеристика
<i>LCR</i>	Мінімальне співвідношення високоліквідних активів до очікуваних чистих грошових відтоків протягом 30 днів. Забезпечує короткострокову стійкість банку
<i>LCRBB</i>	Вимірює здатність покрити чисті відтоки коштів у всіх валютах на 30-денному горизонті. Включає активи та зобов'язання у всіх валютах
<i>LCRIB</i>	Аналогічний, але стосується лише іноземної валюти. Допомогає оцінити валютну ліквідність банку
<i>NSFR</i>	Вимірює стабільність фінансування банку, порівнюючи доступні стабільні джерела коштів із потребами в довгостроковій ліквідності

Джерело: побудовано автором на основі [28]

Додатково, нормативні значення коефіцієнтів покриття ліквідністю за усіма валютами (*LCRBB*) та покриття ліквідністю за іноземними валютами (*LCRIB*) мають бути не менш за 100%. Таке саме нормативне значення і для коефіцієнта чистого стабільного фінансування (*NSFR*).

Зробимо детальний аналіз цих показників на дату 01.04.2025, оскільки це перший банківський день після завершення кварталу, коли формуються підсумкові показники ліквідності, проводиться аудит нормативів, готуються звіти для НБУ та акціонерів. Витяг з оборотно-сальдової відомості на дату 01.04.2025 зазначено у Додатку Б [32]. На прикладі АТ «ПриватБанк» практичне застосування нормативів ліквідності. Аналізи проведено на основі щоденної звітності з 04.03.2025 по 01.04.2025 «Складові розрахунку коефіцієнтів покриття ліквідністю» затвердженою головою банку М. Бьоркнертом.

$$LCR = \frac{\text{Високоліквідні активи (ВЛА)}}{\text{Чистий очікуваний відтік коштів за 30 днів}} \times 100\% \quad (2.1)$$

де *LCR* – коефіцієнт ліквідності

ВЛА – готівка та кошти, ОВДП, кошти в інших банках (з рейтингом не нижче інвестиційного класу)

Чистий відтік = Сума відтоків – min (Сума надходжень; 0.75 × Сума відтоків)

За формулою 2.1 розрахуємо *LCRBB* (за всіма валютами)

1. ВЛА (стовпець 23) На 01.04.2025: 267 418 648,75 тис.

2. Чистий відтік (стовпець 81, додаток X) На 01.04.2025: 71 064 000 тис.

(розрахункове значення)

3. LCRBB:

$$\frac{267\,418\,648,75}{71\,064\,000} \times 100\% \approx 376,29\%$$

За формулою 2.1 розрахуємо LCRIB (в іноземній валюті):

1. ВЛА в іноземній валюті (стовпець 24) на 01.04.2025: 24 526 000,85 тис.

2. Чистий відтік в іноземній валюті на 01.04.2025 10 323 000 тис.

3. LCRIB:

$$\frac{24\,526\,000,85}{10\,323\,000} \times 100\% \approx 237,53\%$$

Обидва значення в 3,5-4 рази перевищують мінімальні вимоги НБУ (100%).

Фактично ці дані дозволяють констатувати наявність надліквідності у АТ «ПриватБанк», хоча ця ситуація є очікуваною для банку з державною участю, стратегічно обґрунтовано з огляду на його системну важливість. За Оборотно-сальдовим балансом за станом на 01.04.2024, що наведений у додатку В тобто минулого року, можна частково оцінити ліквідність за рядками 1200 – Кореспондентський рахунок у НБУ: 1 116 991 168 тис. грн, рядком 1440 – Депозитні сертифікати НБУ: 796 500 000 тис. грн, рядок 1500+ - Кошти в інших банках: значна частина активів, зокрема 281 999 485 тис. грн – коррахунки [33]. Тобто, висока частина активів у високоліквідних формах.

Частково це компенсується високою часткою роздрібних депозитів у пасивах, рядок 2620 – На вимогу: 603 922 672 тис. грн. Ця сума становить одну з найбільших статей у пасивах. Далі розрахуємо коефіцієнт стабільного фінансування (NSFR) за формулою 2.2:

$$NSFR = \frac{\text{Доступні стабільні кошти (ASF)}}{\text{Необхідні стабільні кошти (RSF)}} \times 100\% \quad (2.2)$$

Де NSFR – коефіцієнт чистого стабільного фінансування

ASF – доступні стабільні кошти, що включають: статутний капітал, емісійні різниці, резервні фонди, інші елементи власного капіталу – скориговані на деякі витрати та зобов'язання.

RSF – враховує активи, що вимагають стабільного фінансування, з урахуванням їх ризику та строків погашення.

Спочатку розрахуємо ASF, статутний капітал = 206 059 744 тис. грн, це Власні інструменти OK1, емісійні різниці = 22 690 тис. грн, резервні фонди = 8 822 861 тис. грн. Всі показники беруться з коефіцієнтом 100%. Сума ASF = 214 905 295 тис. грн.

Далі розрахуємо RSF, кредити фізичним особам з коефіцієнтом 85% = 42,5 млрд, кредити юридичним особам = 80 млрд, інші неліквідні активи = 72 млрд. Сума RSF = 194 602 521 тис. грн. Дані для розрахунку були взяті з статистичного звіту «Нормативи капіталу та їх складових» станом на 01.04.2025, коефіцієнти згідно методики розрахунку НБУ.

За формулою 2.2 NSFR дорівнює:

$$NSFR = \frac{241\,925\,788}{194\,602\,521} \times 100\% \approx 124,3\%$$

Результат свідчить про те, що АТ «ПриватБанк» має достатній обсяг довгострокового фінансування для покриття своїх довгострокових активів і стабільно виконує норматив НБУ ($\geq 100\%$)

Отже, аналіз нормативів ліквідності станом на 01.04.2025 свідчить про надлишкову ліквідність: LCRBB (376,29%) та LCRIB (237.53%) у 3.5-4 рази перевищують мінімум НБУ (100%), що пояснюється консервативною політикою управління активами після націоналізації, великою часткою стабільних роздрібних депозитів (більше половини зобов'язань, згідно з оборотно-сальдовою відомістю за 2024 рік), високою часткою високоліквідних активів (кошти в НБУ, ОВДП). NSFR (124.3%) демонструє оптимальний баланс між довгостроковими активами та джерелами фінансування, що підтверджує стабільність банку на горизонті 1+ року.

Надліквідність знижує прибутковість (ліквідні активи мають меншу дохідність), але забезпечує кредитний потенціал для цільових програм (наприклад пільгові іпотеки), що виправдано дозволяє АТ «ПриватБанк» брати участь у держпрограмах, наприклад «єОселя», «5-7-9», «Доступні кредити».

2.2 Оцінка джерел цільового фінансування та надходжень, їх вплив на результати діяльності

Сучасна діяльність банківських установ, таких системно важливих як АТ «ПриватБанк», передбачає не лише ефективне управління ліквідністю, а й стратегічне використання різноманітних джерел фінансування для досягнення ключових цілей – від підтримки національної економіки до максимізації прибутковості.

Згідно аналізу, надлишкова ліквідність АТ «ПриватБанк» створює суттєвий потенціал для участі в цільових програмах фінансування, як державних, так і власних. Важливим є питання як саме цільові програми впливають на фінансові результати банку.

Почнемо з програми «5-7-9». Це державна програма підтримки малого та середнього бізнесу в Україні, яка дозволяє отримати кредити за пільговими ставками. Основні умови програми наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Основні умови програми кредитів «5-7-9»

Критерій	Умови
Ставки	
5% річних	Агровиробники, експортери, ІТ-компанії, виробники імпортозаміщення
7% річних	Інвестиційні кредити (обладнання, нерухомість, модернізація)
9% річних	Оборотні кошти
Максимальна сума	
Без застави	До 50 млн. грн (з держгарантією 80-90%)
Під заставу	До 90 млн. грн
Термін кредиту	
Інвестиційні кошти	До 5 років
Оборотні кошти	До 3 років
Умови для отримання	
Категорія бізнесу	ФОП та компанії з оборотом до 250 млн. євро на рік
Термін діяльності	Від 6 місяців

Джерело: побудовано автором на основі [17]

Наведемо механізм кредитів за цією програмою. Банк видає кредит за пільговою ставкою, держава через Фонд розвитку компенсує різницю між ринковою ставкою і пільговою. Для бізнесу це дешеві гроші, для банків – мінімальні ризики

(80-90% суми гарантовано державою). Наприклад, кав'ярня бере 1 млн грн на обладнання під 7% річних (замість 18% у звичайному кредиті). Платить банку лише 7%, а держава доплачує банку ще 11%, щоб ставка була ринковою. Метою програми є стимулювати розвиток бізнесу особливо в умовах війни, ця діє з 2020 року і є одним з ключових інструментів підтримки малого та середнього бізнесу в Україні.

Проведемо оцінку загальної статистики по програмі «5-7-9» (за даними НБУ та Міністерства фінансів за 2023-2024 рр.). Частка ПриватБанку в програмі – близько 20-25% від загального обсягу на підставі звітів Міністерства фінансів, що дорівнює сумі укладених договорів ~60 млрд грн. Середня ставка за програмою – 7%, в середньому 3% чистого доходу після компенсацій [34].

Можна розрахувати дохідність при середній чистій маржі 3% з 60 млрд грн, це дорівнює приблизно 2 млрд грн, і зробимо консервативне припущення, бо не всі кредити активні цілий рік, тому результат де-факто буде меншим.

За даними НБУ прострочка (невчасна виплата кредиту) по «5-7-9» є 5-8% проти 10-12% у звичайних кредитах. У 2024 році АТ «ПриватБанк» показав зростання відсоткового доходу на 14%, частково завдяки масштабуванню програми «5-7-9»

Отже, участь АТ «ПриватБанк» у програмі «5-7-9» демонструє ефективне поєднання соціальної місії та комерційної доцільності. Програма забезпечила приблизно півтори мільярда чистого доходу, сприяла зростанню відсоткового доходу. Звісно, концентрація частини портфелю в одній програмі потребує моніторингу, але не становить загрози стабільності. Програма «5-7-9» є яскравим прикладом, як надмірна ліквідність може трансформуватися у стабільний дохід із мінімальними ризиками, підтримуючи водночас відновлення економіки України.

Як один із найчастіших видів пільгових кредитів, слід виділити іпотечні кредити. Аналіз функціонування та проблем ринку іпотечних кредитів знайшов відображення у наукових роботах вітчизняних учених: Вовчак О.Д., Андрейків Т.Я., Павлишин В.І., Заславська О.І. В цих працях розкрито питання іпотечного кредитування у воєнний час, коли ринок такого кредитування в Україні має

значний потенціал, але не користується попитом серед громадян, в основному через упереджене ставлення, порівняно з країнами Заходу, де співвідношення іпотеки до ВВП балансує на межі 40-60%, в порівнянні з українським 1%. Проте очевидно, що придбання за власні кошти так само не відбувається через відсутність заощаджень у громадян. Ринок будівництва також не може функціонувати виключно на основі компенсацій втраченого житла. Як наслідок, через війну, населення ставить у пріоритет витрати на потреби, що є поточними, а збереження заощаджень лише на випадок погіршення фінансового стану. Саме це й робить іпотечне кредитування актуальною темою. З висновку Заславської О. І. питання удосконалення банківського іпотечного кредитування вважається за пріоритетне завдання. На мою думку, на прикладі програми «єОселя», учасником якої є і «ПриватБанк» можна дослідити закономірне намагання держави і банків у розвитку цієї сфери.

Доцільно дослідити вплив інших цільових програм, наприклад «єОселя» на фінансові результати банку. Програма державної іпотеки зі зниженими ставками, з метою забезпечити іпотечне кредитування для українців, стимулювати ринок нерухомості (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Основні умови програми «єОселя»

Критерій	Умови
Ставки	
3% річних	Для учасників ООС та сімей з дітьми (до 20 років)
5% річних	Для інших категорія (дохід $\leq$ 4 прожиткових мінімумів на члена сім'ї)
7% річних	Стандартна ставка
Максимальна сума	
Без обмежень	До 2,4 млн грн (для Києва та великих міст)
	До 1,8 млн грн (для інших населених пунктів)
Термін кредиту	
Максимальний	До 30 років
Пільговий період	До 5 років (відстрочка платежів)
Умови для отримання	
Перший внесок	Від 20% вартості житла
Доходні обмеження	Не більше 4 прожиткових мінімумів на члена сім'ї

Джерело: побудовано автором на основі [35, 36]

Механізм роботи схожий з попередньою. Банк видає іпотеку за ставкою 3-7%, держава компенсує банку різницю між ринковою ставкою та пільговою, що дає

клієнтам можливість купити житло за ставкою в 3-4 рази нижчою за ринкову. Наприклад, сім'я купує квартиру за 3 млн грн в іпотеку, перший внесок 600 тис. грн (20%), кредит 2,4 млн грн на 20 років під 5% річних. Щомісячний платіж таким чином буде дорівнювати 15 800 грн проти 37 000 за ринковою ставкою 18% .

Проведемо оцінку участі АТ «ПриватБанк» за даними станом на 13 лютого 2024 року, за даними «Укрфінжитло», що є фінансовою житловою компанією та партнером Міністерства економіки України, Міністерства цифрової трансформації України, українці отримали понад 7260 кредитів. З яких 2182 видав АТ «ПриватБанк», таким чином обслуговував 30% клієнтів програми [37]. Для розрахунку візьмемо середню суму у 2 млн. грн. Розрахуємо дохідність при середній ставці у 5% (після компенсацій) та прибуток у 4.36 млрд грн помножимо на 2% маржі, що дає 87.2 млн грн.

Отже, програма дає стабільний довгостроковий дохід (термін кредитів до 30 років). З потенційних недоліків менша дохідність в порівнянні з «5-7-9», але вона має значно довші терміни. Програма «єОселя» є ще одним інструментом диверсифікації кредитного портфелю в умовах надмірної ліквідності і дозволяє масштабувати довгострокове кредитування без порушення нормативів.

Участь АТ КБ «ПриватБанк» у державних програмах цільового фінансування таких як «5-7-9» та «єОселя», а також його благодійна діяльність у 2024 році, мають значний соціальний вплив, що виходить за межі просто фінансових показників. Ці ініціативи сприяють стабільності економіки, підтримці малого та середнього бізнесу, забезпеченню житлом українських сімей та зміцненню соціальної інфраструктури в умовах війни. У 2024 році банк спрямував 247,22 млн грн на благодійність. Це включало підтримку медичних закладів, зміцнення обороноздатності. Такі ініціативи зміцнюють репутацію банку як соціально відповідальної установи та сприяють відновленню країни після повномасштабного вторгнення.

Благодійна діяльність має довгостроковий репутаційний та практичний ефект, зміцнює соціальну інфраструктуру та підтримує найбільш вразливі верстви населення. Таким чином, варто додати, що цільове фінансування є інструментом не

лише у руках держави. Наприклад, створюючи інклюзивні умови АТ КБ «ПриватБанк» може автоматично зарахувати частку населенню, яка потребує таких, до своєї клієнтської бази. Це також і наслідок здорової ринкової конкуренції.

Соціальний вплив цільового фінансування від підтримки малого бізнесу та створення нових робочих місць, як очевидний наслідок програми «5-7-9» до забезпечення житлом сімей за програмою «ЄОселя» та зміцнення соціальної інфраструктури через благодійність. Банк сприяє економічній і соціальній стабільності, що вписується у рамки задач суб'єкта банківської сфери з високою часткою володіння держави. Отже, ініціативи не лише генерують дохід, а й підвищують довіру клієнтів, що вигідно виділяє АТ КБ «ПриватБанк» серед конкурентів.

Це доказується і розширенням участі АТ КБ «ПриватБанк» у програмі «5-7-9», що проаналізована в табл. 2.5 станом на 12.05.2025:

Таблиця 2.5 – Порівняння показників програми «5-7-9» у контексті «ПриватБанк»

Загальні показники програми			
Показник	09.09.2024	12.05.2025	Зміна
Кількість банків-учасників	46	46	0 (без змін)
Кількість укладених договорів	95 139	114 363	+19 224 (+20,2%)
Сума укладених договорів	327,1 млрд грн	397,6 млрд грн	+70,5 млрд грн (+21,6%)
Показники ПриватБанку в програмі			
Показник	09.09.2024	12.05.2025	Зміна
Кількість договорів	44 132 (1-е місце)	52 950 (1-е місце)	+8 818 (+20,0%)
Частка від загальної кількості договорів	46,4%	46,3%	-0,1% (стабільність)
Розподіл за цілями (найбільші категорії)	Обігові кошти: 16 425 млн грн Інші цілі: 15 372 млн грн Антикризові: 11 439 млн грн	Обігові кошти: 28 098 млн грн Інші цілі: 9 330 млн грн Інвестиційні: 8 685 млн грн	+11 673 млн грн (обігові) -6 042 млн грн (інші) Нова категорія (інвестиційні)

Джерело: сформовано автором

Кількість виданих кредитів зросла до 52 950, це майже на 20% в порівнянні з минулою статистикою 09.09.2024. За сумою укладених договорів «ПриватБанк»

досяг 79 102 млн грн. Ця динаміка зростання загального портфелю загального портфеля програми з 327,1 млрд грн до 397,6 млрд грн і частка банку у 79 102 млн грн підкреслюють його лідерство в сегменті підтримки малого та середнього бізнесу. Такий стратегічний фокус забезпечує довгострокову стійкість результатів діяльності.

2.3. Аналітична оцінка доцільності цільового фінансування та цільових надходжень в банківській сфері, їх перспективи розвитку

Попередній аналіз участі АТ «ПриватБанк» у державних програмах, таких як «5-7-9» та «єОселя», підтвердив їх значний вплив на фінансові результати банку, а також на економічний розвиток країни. Однак для повноцінної оцінки ефективності використання цільових надходжень необхідно розглянути не лише фінансові показники, а й стратегічну доцільність таких ініціатив, їхню відповідність ризикам банківської діяльності та макроекономічним умовам.

У сучасних умовах, банківська система України функціонує в умовах високої невизначеності, викликаній війною та економічними потрясіннями, питання оптимального розподілу ресурсів між комерційними та соціальними цілями набуває особливої ваги. Чи є державні програми ефективним механізмом трансформації надлишкової ліквідності у стабільний дохід? Які ризики виникають при концентрації кредитного портфелю на цільових програмах? Які перспективи подальшого розвитку таких інструментів у контексті євроінтеграції та відновлення економіки?

Проведемо аналітичну оцінку доцільності цільового фінансування, зокрема: ефективність управління ресурсами, вплив на ризик-профіль, перспективи розвитку. Цей аналіз дозволить визначити, наскільки стратегічно обґрунтованим є

використання надходжень від державних ініціатив у довгостроковій перспективі, а також сформулювати рекомендації щодо оптимізації їхнього впливу на фінансову стабільність банківської системи.

Умови високої ліквідності, які демонструє АТ «ПриватБанк», ставлять перед керівництвом банку ключове питання: як оптимально розподілити доступні кошти для забезпечення стабільного доходу, мінімізуючи ризики. Державні цільові програми, такі як «5-7-9» та «ЄОселя», пропонують банку можливість інвестувати кошти за підтримки держави, питання чи є ці інструменти вигідніші за альтернативні варіанти.

Порівняльний аналіз за програмою «5-7-9». Середня чиста маржа банку за цією програмою становить близько 3% після компенсації держави. Для порівняння середня дохідність корпоративних кредитів без державної підтримки – 12-18%, але з вищими ризиками прострочки.

За програмою «ЄОселя» чиста маржа банку – близько 2%, що значно нижче ринкових іпотечних ставок. Проте довгостроковий характер кредитів (до 30 років) забезпечує стабільний cash flow, а держгарантії знижують кредитний ризик.

Враховуючи визначені ризики пов'язані з таким фінансуванням доцільно буде зробити аналіз чутливості маржинальності державних програм «5-7-9» та «ЄОселя» до макроекономічних змін за 2024 рік. Макроекономічні фактори, такі як інфляція, девальвація гривні, зміна ключової ставки НБУ чи обсяги зовнішнього фінансування можуть суттєво впливати на дохідність і ризики. Аналіз дозволить визначити, як зміна ключових макроекономічних показників впливає на програми. Використаємо метод аналізу чутливості через оцінку зміну чистого процентного доходу залежно від коливань обраних змінних на прогностичних макроекономічних показниках Міністерства економіки України та фінансових даних АТ КБ «ПриватБанк».

За базові брані змінні будемо використовувати Індекс споживчих цін, тобто інфляцію – 5,4% та ключову ставку НБУ – 13,5%. Усі показники це середньорічний прогноз або показник за 2024 рік. Припустимо, що чистий процентний дохід (ЧПД) розраховується як різниця між процентними доходами від кредитів і процентними

витратами на залучені кошти (компенсація держави за програмами). Базові значення ЧПД: для програми «5-7-9» дорівнює 1,5 млрд грн, для «єОселя» - 87,2 млн грн відповідно. Зміну змінних встановимо у $\pm 10\%$ від базового значення для кожної змінної, наприклад інфляція 4,86% та 5,94%; ставка – 12,15% та 14,85%. Вплив змінних на ЧПД моделюється пропорційно: інфляція впливає на реальну дохідність, ставка на процентні доходи та витрати. ЧПД буде розраховуватися за формулою 2.3:

$$\text{ЧПД} = (\text{Процентний дохід від кредитів} - \text{Процентні витрати на залучені кошти}) \times (1 - \text{Вплив показника}) \quad (2.3)$$

Розрахуємо вплив інфляції для обох програм. У разі зниження інфляції (-10%) до 4,86% реальна дохідність зростає на 0,54%:

$$\text{«5-7-9»}: 1,5 \times (1 + 0,0054) = 1,5081 \text{ млрд грн (+8,1 млн грн)}$$

$$\text{«єОселя»}: 87,2 \times (1 + 0,0054) = 87,6709 \text{ млн грн (+0,4709 млн грн)}$$

Відповідно при розрахунку зворотної ситуації де інфляція зростає:

$$\text{«5-7-9»}: 1,5 \times (1 - 0,0054) = 1,4919 \text{ млрд грн (-8,1 млн грн)}$$

$$\text{«єОселя»}: 87,2 \times (1 - 0,0054) = 86,7291 \text{ млн грн (-0,4709 млн грн)}$$

Розрахуємо вплив ключової ставки НБУ. У разі зменшення ставки до 12,15%, зменшення процентних доходів на 1,35%:

$$\text{«5-7-9»}: 1,5 \times (1 - 0,0135) = 1,4798 \text{ млрд грн (-20,2 млн грн)}$$

$$\text{«єОселя»}: 87,2 \times (1 - 0,0135) = 87,6709 \text{ млн грн (-1,1772 млн грн)}$$

Відповідно при збільшенні ставки до 14,85%:

$$\text{«5-7-9»}: 1,5 \times (1 + 0,0135) = 1,5203 \text{ млрд грн (+20,3 млн грн)}$$

$$\text{«єОселя»}: 87,2 \times (1 + 0,0135) = 88,3772 \text{ млн грн (-1,1772 млн грн)}$$

Аналіз показує, що ключова ставка НБУ має найбільший вплив на дохідність програм $\pm 1,35\%$ відповідно. Програма «5-7-9» чутлива до змін макроекономічних показників, в основному через більший обсяг кредитного портфелю. В цілому обидва кредитні портфелі навряд чи будуть стануть волатильними навіть через суттєві припущені зміни макро показників. Результати розрахунків узагальнено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз чутливості маржинальності програм до макроекономічних змін у 2024 році

Змінна	ЧПД «5-7-9»	Зміна	ЧПД «єОселя»	Зміна
Інфляція (4,86%)	1,5081	+8,1	87,6709	+0,4709
Інфляція (5,4%)	1,5	0	87,2	0
Інфляція (5,94%)	1,4919	-8,1	86,7291	-0,4709
Ставка НБУ (12,15%)	1,4798	-20,2	86,0228	-1,1772
Ставка НБУ (13,5%)	1,5	0	87,2	0
Ставка НБУ (14,85%)	1,5203	+20,3	88,3772	+1,1772

Джерело: сформовано автором

Аналіз чутливості демонструє, що маржинальність програм є найбільш вразливою до зміни ключової ставки НБУ. Ризики незначні, а отримані результати можуть бути використані для стратегічного планування як ще один аргумент на користь участі у державних програмах.

З альтернативних інвестиційних інструментів можна навести ОВДП (облігації внутрішньої державної позики) з доходністю від 15% річних, але з обмеженим терміном у 1-5 років. Міжбанківські кредити – до 18%, але з ризиком контрагента. Корпоративні облігації – 20-25%, проте в умовах війни існує ймовірність банкрутств.

Для порівняння, наприклад «єОселя» та ОВДП як варіантів інвестиційних інструментів, розрахуємо NPV (чистої приведеної вартості) цих довгострокових грошових потоків. За програмою «єОселя» маємо середню суму кредиту – 2 млн грн, ставку для банку після компенсації державою – 5% річних, за термін візьмемо 20 років, маржа – 2%. В такому разі щорічний cash flow для відсоткового доходу дорівнює:

$$2 \text{ млн грн} \times 5\% = 100 \text{ тис. грн}$$

А чистий дохід:

$$2 \text{ млн грн} \times 2\% = 40 \text{ тис. грн}$$

Аналогічно для ОВДП, доходність якого 15% річних, це середня ставка згідно НБУ у 2024 році. Термін – 5 років, як стандартний, припустимо, що банк буде реінвестувати кошти кожні 5 років на тих же умовах, за суму інвестицій візьмемо

ту ж саму з «єОселя» для порівняння – 2 млн грн. Ставка дисконтування – 12%, як середньозважена вартість капіталу банку, враховуючи ризики.

Розрахувати NPV (чисту приведену вартість) грошових потоків будемо за формулою 2.4:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0 \quad (2.4)$$

де CF_t = щорічний дохід

r = ставка дисконтування (12%)

I_0 = вартість обслуговування кредиту (2.4)

Розрахуємо NPV для «єОселя» за формулою 2.4:

$$NPV_{\text{єОселя}} = \sum_{t=1}^{20} \frac{40}{(1+0,12)^t} = 40 \times 7,469 = 298.76 \text{ тис. грн}$$

Розрахуємо NPV для ОВДП при щорічному доходу у:

$$2 \text{ млн грн} \times 15\% = 300 \text{ тис. грн}$$

Врахуємо також, що банк отримує назад основну суму (2 млн грн) через 5 років:

$$\begin{aligned} NPV_{\text{ОВДП}} &= 300 \times 3,605 + \frac{2000}{(1+0,12)^5} - 2000 = 1081,5 + 1134,85 - 2000 \\ &= 216,35 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Таким чином з переваг «єОселя» можна чітко побачити довгостроковий та більший стабільний cash flow. Недоліки ОВДП ж розкриваються у тому, що вони зазвичай на короткий термін та потребують реінвестування, щоб отримати схожі показники NPV до «єОселя», яка забезпечує передбачуваний дохід із мінімальними ризиками.

Отже, держпрограми є менш прибутковими, але значно безпечнішими завдяки державним гарантіям. В умовах нестабільності їхня роль полягає не в максимізації доходу, а в забезпеченні стабільного та передбачуваного фінансового потоку. У випадку надлишкової ліквідності АТ «ПриватБанку» такі програми дозволяють уникнути простроченого розміщення коштів при збереженні мінімальної рентабельності. Таким чином, хоча державні цільові програми не є

найприбутковішим інструментом, вони забезпечують оптимальний баланс між дохідністю та ризиком, що робить їх стратегічно важливими для банків з державною участю.

З міжнародного досвіду можна навести наступні приклади цільового фінансування через банківські установи, що активно використовується для підтримки ключових галузей економіки. Існування таких програм як «Small Business Administration» в США, що надає гарантії банкам за кредитами для малого бізнесу, або програми підтримку експорту та інновацій у Японії через банк JBIC, підтверджують ефективність такого інструменту для стимулювання економіки та забезпечення соціальних цілей [38, 39].

Наприклад, програма Small Business Administration (SBA) у США не лише надає гарантії за кредитами для малого бізнесу, але й передбачає чітку систему цифрового моніторингу використання коштів через спеціалізовані платформи, такі як SBA Connect. Ця система дозволяє банкам у реальному часі відстежувати цільове використання кредитів, автоматично генерувати звіти для регуляторів і зменшувати операційні ризики, пов'язані з помилками в документуванні. У 2023 році SBA підтримала кредити на суму понад \$50 млрд, з яких 85% були спрямовані на мікро- та малі підприємства, що сприяло створенню 2,5 млн робочих місць [38].

У Японії Japan Bank for International Cooperation (JBIC) активно фінансує експортні та екологічні проекти, використовуючи цільові кредити з державними гарантіями. Наприклад, у 2024 році JBIC профінансував проекти з відновлювальної енергетики на суму \$3,2 млрд, застосовуючи інтегровану систему блокчейн-технологій для забезпечення прозорості транзакцій. Такий підхід мінімізує ризик нецільового використання коштів і підвищує довіру інвесторів.

В Україні подібні цифрові рішення можуть бути впроваджені для програм «5-7-9» та «єОселя». Наприклад, АТ КБ «ПриватБанк» міг би розробити спеціалізований модуль у системі «Приват24» для автоматичного моніторингу цільового використання кредитів, інтеграції з державними реєстрами (наприклад, Єдиним державним реєстром нерухомості для іпотек за програмою «єОселя») та генерації звітів для Фонду розвитку підприємництва. Це дозволило б зменшити

витрати на адміністрування програм і підвищити їхню ефективність.

На основі аналізу поточних тенденцій, зовнішніх факторів та міжнародного досвіду можна зробити прогноз про зростання участі банків у державних програмах. Наслідки війни та відновлення економіки скоріш за все будуть супроводжуватися розширенням програм типу «5-7-9» та «єОселя», а їхні умови стануть більш гнучкими. Аналогічно до Європейського Союзу можливо буде мати місце розвиток «зелених» кредитів для підтримки екологічних проектів з відновлювальної енергетики. Участь «ПриватБанк» та інших банків у таких ініціативах забезпечить стабільний дохід і соціальний вплив.

Майбутнє цільового фінансування в банківській сфері пов'язане з глобальними трендами сталого розвитку. ПриватБанк має потенціал для розширення участі в "зелених" проектах, таких як фінансування відновлюваної енергетики та енергоефективності. У 2024 році банк уже брав участь у програмах фінансування альтернативної енергії, що є перспективним напрямком для майбутнього розвитку. Такі ініціативи не лише відповідають цілям сталого розвитку щодо боротьби зі зміною клімату, але й позиціонують банк як лідера в галузі сталого банківського обслуговування.

Приклад перспективного напрямку є участь у програмах зелених кредитів може включати фінансування сонячних електростанцій або енергоефективних технологій для ММСБ. Це дозволить банку залучити міжнародне фінансування від організацій, таких як ЄБРР, з яким у 2024 році було укладено угоду на 400 млн євро для підтримки енергетичного відновлення та фінансування ММСБ.

Міжнародні партнерства є ще одним важливим аспектом. Угода з ЄБРР демонструє здатність ПриватБанку залучати значні ресурси для підтримки сталого розвитку. Розширення такого партнерства для спільних ініціатив у сфері зелених технологій або соціальних проектів може додатково підвищити репутацію банку на міжнародній арені.

Участь ПриватБанку в державних програмах, таких як «5-7-9» і «єОселя», виправдана з кількох причин. Ці програми забезпечують стабільний дохід завдяки довгостроковим кредитам, знижують ризики за рахунок державних гарантій і

сприяють економічному розвитку. Хоча маржа за цими програмами нижча, ніж за корпоративними кредитами або інвестиціями в облігації, вони пропонують надійність у нестабільних умовах.

Аналіз показав, що дохідність програм найбільше залежить від ключової ставки НБУ, але навіть при її коливаннях вони залишаються стабільними. У довгостроковій перспективі, наприклад, іпотека за програмою «єОселя» виглядає вигіднішою, ніж короткострокові інвестиції в облігації, оскільки забезпечує передбачуваний дохід на десятиліття.

У майбутньому такі програми можуть розширюватися, особливо в сфері «зелених» кредитів на енергоефективність або відновлювану енергетику. Співпраця з міжнародними інституціями, як-от ЄБРР, може додатково збільшити їхній потенціал.

Головний висновок: державні програми — це не максимальний дохід, але оптимальний баланс між прибутком, ризиком і соціальним ефектом. Для ПриватБанку вони є важливим інструментом, особливо в умовах невизначеності. Щоб покращити результати, варто диверсифікувати портфель, моніторити зміни ставок і розглядати нові напрямки, такі як екологічні проекти.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи проведено дослідження системи обліку цільового фінансування та цільових надходжень у комплексі на прикладі суб'єкта банківської сфери – АТ КБ «ПриватБанк», що є одним з найбільших банків України. Цей банк був обраний через його ключову роль у реалізації державних програм, таких як «5-7-9» та «ЄОселя», які важливі з наукової, економічної, суспільної та побутової точки зору. Дослідження охопило теоретичні, нормативно-правові, методологічні та практичні аспекти обліку, а також аналітичну оцінку доцільності використання цільових коштів у банківській сфері. Результати роботи дозволяють сформулювати наступні висновки, які відповідають поставленим завданням, а також меті дослідження.

1. Економічна сутність та роль цільового фінансування. У ході дослідження визначено економічну сутність цільового фінансування як коштів, що надаються з чітко визначеною метою та обмеженнями щодо їх використання. Цільові надходження є важливим інструментом фінансового управління, який дозволяє банкам ефективно співпрацювати з державою, зокрема АТ КБ «ПриватБанк», спрямовувати ресурси на реалізацію стратегічних цілей, таких як підтримка малого та середнього бізнесу, іпотечне кредитування чи соціально-економічні проекти. Проведений аналіз сучасних наукових джерел (Лугова О.І., Мунько А.Б., Садовська І.Б., Нагірська К.Є.) та законодавства виявив розбіжності у термінології «цільове фінансування» в різних нормативно-правових актах України, таких як Бюджетний кодекс, Податковий кодекс та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Для підвищення ефективності регулювання та обліку запропоновано уніфікувати визначення цього терміну, враховуючи його застосування у банківській, бюджетній та податковій сферах. Теоретичне узагальнення типів і видів цільового фінансування (гуманітарна допомога,

благодійні внески, кошти з бюджету, субсидії, субвенції тощо) підкреслює його багатогранність і значення для забезпечення прозорості та контролю за використанням коштів.

2. Нормативно-правове регулювання обліку цільового фінансування. Досліджено законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють облік і контроль цільового фінансування в Україні, зокрема Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а також Інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку (Наказ Мінфіну №291). Встановлено основні принципи, що забезпечують належне використання цільових коштів: цільовий характер, платність, звітність, контроль, прозорість, ефективність та відповідальність. Ці принципи є основою для створення ефективної системи обліку, яка відповідає вимогам національних стандартів (НП(С)БО) та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Аналіз нормативної бази виявив проблему недостатньої уніфікації термінології, що може ускладнювати облік і контроль за цільовими коштами. Для її вирішення запропоновано розробити єдине визначення терміну «цільове фінансування» та включити його до відповідних нормативних актів.

3. Організація та документування обліку цільового фінансування. Розкрито порядок побудови системи обліку цільового фінансування та цільових надходжень, яка базується на використанні рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» та його субрахунків (481–484). На прикладі програми «5-7-9» продемонстровано кореспонденцію рахунків для відображення операцій із надання пільгових кредитів, де держава компенсує різницю між ринковою та пільговою процентною ставкою. Зокрема, операції включають зарахування коштів на позичковий рахунок клієнта (рахунок 2063), списання з кореспондентського рахунку банку, нарахування комісійних через транзитні рахунки (3600) та відображення компенсацій від Фонду розвитку підприємництва на спеціальному рахунку (2652). Документування операцій на підприємстві здійснюється за допомогою первинних документів, таких як договори, платіжні доручення, акти

виконаних робіт, рахунки-фактури, які підтверджують цільове використання коштів. Встановлено, що вимоги до звітності можуть варіюватися залежно від джерела фінансування (державні органи, міжнародні донори), що потребує додаткового уточнення умов у донорів або регуляторів.

4. Щодо формування звітності про цільове фінансування. Досліджено порядок формування облікової інформації про цільове фінансування у фінансовій звітності АТ КБ «ПриватБанк» відповідно до вимог МСФЗ (IFRS 7, IAS 1, МСФЗ 15) та НП(С)БО 15 «Дохід». Встановлено, що інформація про цільові кошти, такі як компенсації за програмами «5-7-9» та «єОселя», відображається на агрегованих рахунках (2651, 2068, 6025), що знижує прозорість звітності для стейкхолдерів. Наприклад, у звіті за 2024 рік дані про цільове фінансування не виділено окремо, а розкриваються лише у примітках або спеціалізованих звітах для НБУ та Фонду розвитку підприємництва. Для підвищення прозорості рекомендовано додати окремий розділ у примітках до фінансових звітів, який би деталізував джерела, обсяги, умови використання цільових коштів, а також пов'язані ризики (ризик некомпенсації державою, репутаційні ризики). Такий підхід відповідає вимогам МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» та сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, регуляторів і громадськості.

5. Фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» та його ліквідність. Проведено аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» за 2023–2025 роки на основі ключових пруденційних нормативів (Н1, Н2, Н3, LCR, NSFR), які свідчать про стабільність банку та його надлишкову ліквідність. Зокрема, станом на 01.04.2025 коефіцієнт покриття ліквідністю (LCRBB) становить 376,29%, LCRIB – 237,53%, а коефіцієнт стабільного фінансування (NSFR) – 124,32%, що значно перевищує мінімальні вимоги НБУ (100%). Ця надлишкова ліквідність пояснюється консервативною політикою управління активами після націоналізації у 2016 році, великою часткою роздрібних депозитів (понад 50% зобов'язань) та високою часткою високоліквідних активів (кошти в НБУ, ОВДП). Хоча надлишкова ліквідність знижує прибутковість через низьку дохідність ліквідних активів, вона створює потенціал для участі в цільових програмах, таких як «5-7-9» та «єОселя»,

що дозволяє трансформувати надлишкові кошти у стабільний дохід із мінімальними ризиками..

6. Оцінка доцільності цільового фінансування. Аналітична оцінка участі АТ КБ «ПриватБанк» у державних програмах «5-7-9» та «єОселя» підтвердила їхню доцільність для трансформації надлишкової ліквідності у стабільний дохід. Програма «5-7-9» забезпечує чистий процентний дохід у розмірі приблизно 1,5 млрд грн щорічно (при кредитному портфелі ~60 млрд грн та маржі 3%), а програма «єОселя» – 87,2 млн грн (при портфелі 4,36 млрд грн та маржі 2%). Державні гарантії знижують кредитні ризики (прострочка за «5-7-9» становить 5–8% проти 10–12% для звичайних кредитів), а довгостроковий характер програм забезпечує передбачуваний грошовий потік. Порівняння з альтернативними інструментами, такими як ОВДП (дохідність 15%, термін 1–5 років), показало, що державні програми є менш прибутковими, але безпечнішими завдяки державним гарантіям і довгостроковій стабільності. Аналіз чутливості маржинальності програм до макроекономічних змін (інфляція, ключова ставка НБУ) продемонстрував їхню стійкість, зокрема до коливань інфляції ($\pm 0,54\%$) та ставки ($\pm 1,35\%$). Проведене дослідження підтверджує, що система обліку цільового фінансування та цільових надходжень в АТ КБ «ПриватБанк» є ефективним інструментом управління ресурсами, який сприяє реалізації державних програм, забезпечує стабільний дохід і підтримує економічний розвиток України.

7. Ризики та рекомендації щодо їх мінімізації. Ідентифіковано ключові ризики, пов'язані з цільовим фінансуванням, зокрема ризик не компенсації державою, репутаційні ризики, ризик концентрації портфеля в державних програмах та макроекономічні ризики. Для їх мінімізації запропоновано ефективні дії. Впровадження деталізованого аналітичного обліку цільових коштів задля підвищення прозорості, враховуючи що такий ведеться у внутрішньому – мається на увазі його зображення для публічності. Примітки до фінансових звітів можна розширити із зазначенням обсягів, умов і ризиків цільового фінансування. Як стандартний прийом – диверсифікувати кредитний портфель шляхом участі в інших програмах, навіть інші цільові – такі як «зелені» кредити для екологічних

проектів.

8. Перспективи розвитку цільового фінансування. На основі аналізу міжнародного досвіду (програми SBA у США, JBIC у Японії) та поточних тенденцій в Україні прогнозується зростання участі банків у державних програмах, спрямованих на відновлення економіки, підтримку бізнесу та екологічні ініціативи. У контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення очікується розширення програм типу «5-7-9» та «єОселя», а також поява нових ініціатив, таких як «зелені» кредити для підтримки відновлювальної енергетики. Участь АТ КБ «ПриватБанк» у таких програмах сприятиме не лише фінансовій стабільності, але й соціально-економічному розвитку країни. Для максимізації ефекту рекомендовано вдосконалити цифрові механізми контролю за цільовим використанням коштів, включаючи автоматизовані системи моніторингу та звітності.

9. Теоретична та практична значущість. Теоретична значущість роботи полягає у систематизації знань про економічну сутність, види та типи цільового фінансування, а також у виявленні проблем у нормативно-правовій базі, зокрема розбіжностей у термінології. Практична значущість полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення обліку та звітності цільового фінансування, які можуть бути використані АТ КБ «ПриватБанк» та іншими банками для підвищення прозорості та ефективності управління ресурсами. Проведений аналіз підтверджує доцільність участі банків у державних програмах як інструменту трансформації надлишкової ліквідності у стабільний дохід із мінімальними ризиками.

10. Висновок щодо досягнення мети. Дослідження досягло поставленої мети – розкрито побудову системи обліку цільового фінансування та цільових надходжень, визначено їх економічну сутність, проаналізовано нормативно-правове регулювання, порядок формування звітності та доцільність використання цільових коштів у банківській сфері. Результати підтверджують, що система обліку цільового фінансування в АТ КБ «ПриватБанк» є ефективним інструментом, який сприяє реалізації державних програм, забезпечує стабільний дохід і підтримує економічний розвиток України в умовах кризи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про державні цільові програми: Закон України від 18.03.2004 р. № 1621-IV. Дата оновлення 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 04.05.2025).
2. Лугова О.І. Цільове фінансування: особливості визнання та обліку. Миколаїв : МНАУ, 2024, 37 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua> (дата звернення 04.05.2025).
3. Мунько А.Б. Облігації місцевої позики як інструмент фінансування проектів відбудови та ревіталізації територій. *Науковий вісник: Державне управління*, 2024. №1(15). С. 306-323.
4. Про надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 р. № 28. Дата оновлення 24.04.2025. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення 04.05.2025).
5. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Дата оновлення 19.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 04.05.2025).
6. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 р. № 2168-VIII. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).
8. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).
9. Про затвердження Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 26.05.2022 (зі змінами, внесеними наказом № 148). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

10. Садовська І.Б., Нагірська К.Є. Особливості обліку і оподаткування цільового фінансування в частині грантових коштів. *Економіка та суспільство*, 2023. №58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3328/3254> (дата звернення: 04.05.2025).

11. НП(С)БО 15 "Дохід" : Наказ Мінфіну України від 29.01.99 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

12. Про гуманітарну допомогу : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 № 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

13. Про споживче кредитування: Закон України від 12.11.2016 р. № 1734-VIII. Дата оновлення 02.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 04.05.2025).

14. Цвігун І.А., Ясінецька І.А., Свиноус Н.І. Ц 25 Державний аудит: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023. 352 с.

15. Ткаченко І.В. Цільове фінансування: податково-бухгалтерські аспекти. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2011. №6(71). С. 223-227. URL: <https://visnikkrnu.kdu.edu.ua> (дата звернення 04.05.2025).

16. Wang Y., Zhang Q., Yang X. Evolution of the Chinese Guarantee Network under Financial Crisis and Stimulus Program. arXiv preprint arXiv:1804.05667. 2018. URL: <https://arxiv.org/abs> (дата звернення 04.05.2025).

17. Про надання фінансової державної підтримки : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

18. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України : Постанова Правління Національного банку України від 17.06.2004 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

19. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

20. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

22. IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 04.05.2025).

23. IAS 1 Presentation of Financial Statements. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 04.05.2025).

24. Степанюк Ю.В. Облік, аналіз і контроль фінансування та цільового використання бюджетних коштів на підприємствах державного сектору : навчальний посібник. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua> (дата звернення: 04.05.2025).

25. АТ КБ «ПриватБанк» річний звіт за 2024 рік. URL: <https://static.privatbank.ua> (дата звернення 05.05.2025)

26. АТ КБ «ПриватБанк» офіційний сайт. URL: <https://privatbank.ua/>

27. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 05.05.2025).

28. Про встановлення переліку інформації, що підлягає обов'язковому опублікуванню банками України: Постановою Правління НБУ від 15.02.2018 р. №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 05.05.2025)

29. Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких передбачено Інструкцією №368 за 2023 рік. URL: <https://static.privatbank.ua> (дата звернення 05.05.2025)

30. Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких передбачено Інструкцією №368 за 2024 рік. URL: <https://static.privatbank.ua> (дата звернення 05.05.2025)

31. Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок

яких передбачено Інструкцією №368 за 2025 рік. URL: <https://static.privatbank.ua> (дата звернення 05.05.2025)

32. Оборотно-сальдовий баланс станом на 01.04.2025. URL: <https://static.privatbank.ua> (дата звернення 05.05.2025)

33. Оборотно-сальдовий баланс станом на 01.04.2024. URL: <https://static.privatbank.ua> (дата звернення 05.05.2025)

34. Національний банк України. Financial Stability Report. Грудень 2024. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 05.05.2025).

35. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 р. № 872 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо реалізації державної програми забезпечення громадян доступним житлом». URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.05.2025).

36. Програма «єОселя» на сайті ПриватБанку. URL: <https://privatbank.ua> (дата звернення: 05.05.2025).

37. Понад 1 900 українців вже отримали через ПриватБанк кредити на нове житло за програмою доступної іпотеки «Оселя». *ПриватБанк*. URL: <https://privatbank.ua> (дата звернення: 05.05.2025).

38. Loans U.S. Small Business Administration. U.S. *Small Business Administration*. URL: <https://www.sba.gov> (дата звернення: 05.05.2025).

39. Export Loans. JBIC Japan Bank for International Cooperation]. *JBIC*. URL: <https://www.jbic.go.jp> (дата звернення: 05.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких
передбачено Інструкцією № 368 та Положенням №290

За 2023 рік

Таблиця – Основні показники АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Н1, тис. грн	Н2	Н3	Н7	Н8	Н9	Н11	Н12	Л13-1 *	Л13-2	LCRBB	LCRIB	NSFR
54 561 158	23,06	11,53	6,37	0,00	0,00	0,00	0,00	106,1004	0,2832	504,8179	376,1952	174,0579

Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких
передбачено Інструкцією №368 та Положенням №290

За 2024 рік

Таблиця – Основні показники АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Н1, тис. грн	Н2	Н3	Н7	Н8	Н9	Н11	Н12	Л13-1 *	Л13-2	LCRBB	LCRIB	NSFR
64 875 900	20,09	10,05	5,58	0,00	0,00	0,00	0,00	93,2242	0,4270	388,9066	249,9948	162,4639

Пруденційні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких
передбачено Інструкцією №368 та Положенням №290

За 2025 рік

Таблиця – Основні показники АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Н1, тис. грн	Н2	Н3	Н7	Н8	Н9	Н11	Н12	Л13-1 *	Л13-2	LCRBB	LCRIB	NSFR
64 875 900	20,09	10,05	5,58	0,00	0,00	0,00	0,00	93,2242	0,4270	388,9066	249,9948	162,4639

Додаток Б

Оборотно-сальдова відомість (витяг) станом на 01.04.2025

№ з/п	Код/розділ група	Назва	Актив/Пасив	Обороти						Сальдо		
				Дебет			Кредит			Усього	Національна валюта	Іноземна валюта
				Усього	Національна валюта	Іноземна валюта	Усього	Національна валюта	Іноземна валюта			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ I Казначейство та інші банківські операції												
Розділ II Кошти												
Група 100 Кошти												
4	1001	Кошти в головному банку	A	20 640 547	10 200 033	10 440 204	20 102 303	10 103 665	9 005 630	205 9633	53 045	2 095 588
5	1002	Кошти у відділеннях банку	A	1 420 780 776	867 945 336	562 583 440	1 431 086 021	869 351 655	561 737 688	17 919 776	8 442 926	9 478 862
6	1003	Кошти в інших банках	A	155 924 43	148 792 458	4 049 855	151 955 623	161 874 641	3 898 161	13 718 202	133 299 722	392 230
7	1005	Кошти до перерахування	A	15 989 991	11 570 454	19 569	11 999 673	11 570 454	19 569			
8	1007	Кошти в дорозі	A	256 425 113	210 574 569	85 751 744	295 259 464	219 662 048	85 657 416	290 358	160 388	132 551
Група 100 Резерви за коштами, наявність яких є сумнівною												
9	1000	Резерви за коштами, наявність яких є сумнівною	П	767 143	696 906	170 337	825 416	862 129	162 307	851 301	448 171	103 130
Розділ 11 Банківські метали												
Група 15 Банківські метали												
13	1010	Банківські метали в банку	A	12 561	-	12 561	13 698	-	13 698	2 699	-	2 699
14	1102	Банківські метали у відділенні банку	A	113 917	-	113 917	100 535	-	100 555	23 445	-	23 445
15	1107	Банківські метали в дорозі	A	43 841	-	43 841	45 231	-	45 231	-	-	-
Група 19 Резерви за дорогоцінними металами, наявність яких є сумнівною												
16	1100	Резерви за дорогоцінними металами, наявність яких є сумнівною	П	281	-	281	330	-	330	207	-	207
Розділ 21 Кошти в Національному банку України												
Група 120 Кошти на кореспондентських рахунках в Національному банку України												
20	1200	Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України	A	1 422 886 091	1 422 886 091	-	1 447 723 292	1 447 723 292	-	33 861 610	33 861 610	-
21	1202	Кошти банку за рахунками умовного зберігання в Національному банку України	A	5 603	-	5 603	5 754	-	5 754	294 597	-	294 597
22	1205	Національний депозит з обов'язковим виконанням умов перед Національним	A	218 250	218 250	-	218 250	218 250	-	-	-	-

		інших банках										
52	Група 151 Строкові вклади (депозити), що розміщені в інших банках, які обліковуються за амортизованою собівартістю											

Продовження Додатку Б

53	1513	Строкові вклади (депозити) в інших банках	A	227,018	227,018	-	1,270,153	-	1,205,153	3,803,512	-	3,803,512
54	1516	Депозитні договори за строковим и вкладами в інших банках	B	10,255	10,255	-	10,275	-	10,370	9,500	-	9,500
55	1519	Процентні нарахування за строковим и вкладами	A	220	220	-	226	-	228	214	-	214
56	Група 152 Кредити, що надані іншим банкам, які обліковуються за амортизованою собівартістю											
57	1524	Кредити іншим банкам	A	14,277,169	14,277,169	-	14,088,770	-	14,088,770	28,952,212	-	28,952,212
58	1528	Депозитні договори за кредитами іншим банкам	B	123,052	123,052	-	172,352	-	71,738	164,429	-	164,429
59	1529	Процентні нарахування за кредитами	C	2,881	2,881	-	2,151	-	2,151	2,081	-	2,081
60	Розділ 18 Дебіторська заборгованість за операціями з банками											
62	1811	Дебіторська заборгованість за готівковим и операціям и	A	65,496,500	54,590,407	13,969,143	69,647,969	54,590,407	14,594,481	1,774,560	-	1,774,560
63	1819	Інша дебіторська заборгованість	B	10,505,088	2,075,418	13,372,570	10,505,071	2,075,418	13,372,453	697	-	697
65	1832	Контроль за коштами банків	A	2,671	2,671	-	1,418	-	1,418	53,847	8,100	44,247
67	1839	Резерви за сумнівною заборгованістю	B	321	315	5	274	214	60	274	214	60
70	1911	Кредиторська заборгованість за готівковим и операціям и	A	11,665	11,665	-	11,663	-	11,643	11,354	-	11,354
71	1919	Інша кредиторська заборгованість	A	57,431,000	45,738,379	12,902,161	57,431,021	45,738,379	12,902,161	7	7	-
7	1922	Кошти в	B	21,973,02	2,176,041	17,169,8	23,000,29	4,790,274	17,210,0	126,875	18,602	189,075

3		розрахунках інших банків		5		64	8		15			
---	--	--------------------------	--	---	--	----	---	--	----	--	--	--

Продовження Додатку Б

		Інші операції з банками	А	1,900,972	1,885,504	18,408	1,904,346	1,885,888	18,477	8,008	7,286	721
--	--	-------------------------	---	-----------	-----------	--------	-----------	-----------	--------	-------	-------	-----

2553	Коли бюджетних установ, що використовує до спеціального фонду базового управління Республіку Крим та фінансових бюджетів	П	57	-	57	104	-	104	1856	-	1856
2564	Коли та розрахунок гігантів, які утримуються за рахунок бюджету, міських, селищних та сільських бюджетів	П	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2565	Коли бюджетних установ, що використовує до спеціального фонду районних, міських, районних умістьях, селищних та сільських бюджетів	П	27910	930	26969	46255	937	45548	102481	649	101833
2566	Коли, отримані одержувальним бюджетом коштів, які не є бюджетними установками за виконання бюджетних призначень	П	1714	1478	237	1731	1462	239	2374	2214	160
Група 250 Коли та комбінованих фондів											
2570	Державно-господарський фонд	П	36526757	36526757	-	36615799	36615799	-	5692	5692	-
Група 250 Коли державно-господарський фонд											
2587	Коли державно-господарський фонд виплат	П	65841	65841	-	65841	65841	-	-	-	-
2571	Коли державного та місцевих бюджетів для кількох виплат	П	6108	6108	-	6108	6108	-	-	-	-
2572	Коли місцевого бюджетів для виплат	П	4066	4066	-	4066	4066	-	-	-	-
Група 250 Коли на вимогу суб'єктів господарювання											
2587	Коли на вимогу суб'єктів господарювання	А	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2600	Коли на вимогу суб'єктів господарювання	П	43665538	40028658	35038880	43765532	401477638	36191004	138760802	80760303	41706799
2601	Главу відрядки благоуправління з державною управління	П	-	-	-	-	-	-	544	544	-
2602	Коли суб'єктів господарювання за рахунками ухажого господарства (всього)	П	697744	697744	-	358318	358318	-	153258	153258	-

Продовження Додатку Б

2603	Розподіл і рахунок суб'єктів господарювання	П	17701508	172850	1757769	17720488	126231	1796717	110879	10131	100748
2604	Цільові виплати на вимогу суб'єктів господарювання	П	386056	386056	-	369648	369648	-	72889	72889	-
2605	Цільові виплати на видатки електроенергії, що надані суб'єктам господарювання	А	12720	12720	-	16130	16130	-	12314	12314	-
2606	Незолудені витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання	П	537	534	3	538	535	3	247	84	193
2607	Резерв за коштами на вимогу суб'єктів господарювання	П	63372	63372	-	60089	60089	-	60091	60091	-
Група 251 Сторони виплат суб'єктів господарювання											
2610	Сторони виплат (директора) суб'єктів господарювання	П	892198	545316	346852	891553	595048	333505	14331048	2352952	12023094
2611	Незолудені витрати за страховими коштами суб'єктів господарювання	П	13502	12502	1200	13400	12304	1188	60976	470	60506
Група 252 Коли на вимогу фізичних осіб											
2620	Коли на вимогу фізичних осіб	А	-	-	-	-	-	-	11	11	-
2621	Коли на вимогу фізичних осіб	П	699019123	642220002	26798521	664204228	635515378	29668950	362219486	259420258	103790208
2622	Коли на вимогу суб'єктів незалежної професійної діяльності	П	268626	268116	511	262613	262643	271	238003	237212	1391
2623	Коли фізичних осіб за рахунками упакового аборткування (вопрос) (в т.ч. що отримані суб'єктами незалежної	П	646018	648072	43	631062	630070	92	441691	444763	218

	професійної діяльності)										
2624	Незольдені витрати за коштами на вимогу фізичних осіб	П	266747	266604	143	265608	265650	159	367706	367085	441

Додаток В

Оборотно-сальдова відомість (витяг) станом на 01.04.2024

№ з/п	Код	Назва	Актив/Пасив	Дебет			Кредит			Сальдо		
				Усього	Нац. валюта	Іноз. валюта	Усього	Нац. валюта	Іноз. валюта	Усього	Нац. валюта	Іноз. валюта
28	1406	Неамортизована премія/дисконт за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком	П	-	-	-	-	-	-	19122513	19122513	-
29	1408	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України,	А	377029	377029	-	720000	720000	-	1017895	1017895	-
30												
31	1410	Облігації внутрішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, які облік	А	18202946	12654440	5548506	12710970	3884701	8826269	190244599	145695543	44549056
32	1415	Переоцінка боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України, які обліковую	А	-	-	-	-	-	-	7974619	3085354	4889266
33	1415	Переоцінка боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України, які обліковую	П	49527066	41031918	8495148	49312152	40528700	8783452	8553718	8553718	-
34	1416	Неамортизована премія/дисконт за борговими цінними паперами, що рефінансують	А	-	-	-	-	-	-	1464956	1440787	24169

		бся Національний банк										
--	--	-----------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження додатку В

3 5	141 6	Неамортизован а премія/дисконт за борговими цінними паперами, що рефінансуютьс я Національним банк	П	976463	672588	303875	275615	165204	110411	1566183	1153683	412500
3 6	141 8	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуютьс я Національним банком України,	А	1949023	1745362	203661	1239396	875009	364386	4732223	4619326	112897
3 7	141 9	Резерв за борговими цінними паперами, що рефінансуютьс я Національним банком України, які облікову	П	1224522 0	5976778	6268442	1208459 2	6174979	5909613	1075247 4	6029419	4723055
3 8												
3 9	144 0	Депозитні сертифікати Національного банку України, розміщені в банках України, що обліковуються	А	7965000 00	7965000 00	-	7945000 00	7945000 00	-	8430000 0	8430000 0	-
4 0	144 8	Нараховані доходи за депозитними сертифікатами Національного банку України, розміщеними в банках	А	1097810	1097810	-	682158	682158	-	1188128	1188128	-
4 1												
4 2												
4 3	150 0	Кореспондентс ькі рахунки, що відкриті в інших банках	А	2819994 85	1438511 6	2676143 68	2719882 59	1438510 8	2576031 52	5271906 0	10	5271905 0
4 4	150 8	Нараховані доходи за коштами на вимогу в інших банках	А	167990	-	167990	154817	-	154817	40937	-	40937
4 5	150 9	Резерв за коштами на вимогу в інших банках	П	6560	-	6560	6743	-	6743	6426	-	6426

4												
6												

Продовження додатку В

47	1521	Кредити овернайт, що надані іншим банкам, які обліковуються за амортизованою собівартістю	А	77687	-	77687	57413	-	57413	784428	-	784428
48	1524	Інші кредити, що надані іншим банкам, які обліковуються за амортизованою собівартістю	А	5215654	-	5215654	12150534	-	12150534	12716879	-	12716879
49	1528	Нараховані доходи за кредитами, що надані іншим банкам, які обліковуються за амортизованою собівартістю	А	81101	-	81101	90935	-	90935	21148	-	21148
50	1529	Резерв за кредитами, що надані іншим банкам, які обліковуються за амортизованою собівартістю	П	1284	-	1284	929	-	929	866	-	866
51												
52												
53	1811	Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою	А	54055892	43026562	11029330	52879802	43026562	9853240	1176089	-	1176089
54	1819	Інша дебіторська заборгованість за операціями з банками	А	13795846	2008056	11787790	13795835	2008056	11787779	2877	2277	600
55												
56	1832	Кошти банків у розрахунках	А	2188	-	2188	1117	-	1117	42467	100	42367
57	1839	Резерви за коштами банків у розрахунках	П	16	11	5	65	10	55	65	10	55

149	2603	Розподільчі рахунки суб'єктів господарювання	П	15285760	73576	15212184	15266567	76230	15190336	34805	6203	28602
150	2604	Цільові кошти на вимогу суб'єктів господарювання	П	336548	336548	-	331631	331631	-	56463	56463	-

Продовження додатку В

15 1	260 7	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані суб'єктам господарювання	А	15908	15908	-	15264	15264	-	8181	8181	-
15 2	260 8	Нараховані витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання	П	3769	3765	4	3749	3741	8	345	190	155
15 3	260 9	Резерв за коштами на вимогу суб'єктів господарювання	П	93978	93978	-	41851	41851	-	46675	46675	-
15 5	261 0	Строкові вклади (депозити) суб'єктів господарювання	П	448313	162584	285729	913717	338502	575215	1349610 6	1955569	1154053 7
15 6	261 8	Нараховані витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання	П	10421	9063	1358	11855	9019	2836	57609	394	57215
15 8	262 0	Кошти на вимогу фізичних осіб	А	-	-	-	-	-	-	6	6	-
15 9	262 0	Кошти на вимогу фізичних осіб	П	6023854 28	5757952 46	2659018 2	6039226 72	5748598 46	2906282 5	3082844 58	2230407 73	8524368 4
16 0	262 1	Кошти на вимогу суб'єктів незалежної	П	178270	178037	232	188263	187993	270	173591	172311	1280

		професійної діяльності										
--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження додатку В

16 1	262 2	Кошти фізичних осіб за рахунками умовного зберігання (ескроу)	П	-	-	-	-	-	-	261	261	-
16 2	262 4	Кошти, що отримані суб'єктами незалежної професійної діяльності	П	382141	382137	5	429069	429064	5	273092	273085	7
16 3	262 8	Нараховані витрати за коштами на вимогу фізичних осіб	П	219491	219358	132	236961	236811	150	438200	437780	420
16 4	262 9	Резерв за коштами на вимогу фізичних осіб	П	1	1	-	-	-	-	-	-	-
16 6	263 0	Строкові вклади (депозити) фізичних осіб	П	1535410 2	1073656 3	461753 9	1596495 5	1206250 5	390245 0	7937012 1	6300563 6	1636448 5
16 7	263 8	Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб	П	651317	651093	223	696653	696318	335	286353	282226	4127
16 9	264 3	Кошти виборчого фонду кандидата в народні депутати України в одномандатному виборчому окрузі, ка	П	-	-	-	-	-	-	39	39	-
17 1	265 0	Кошти на вимогу небанківських	П	4758361	4740877	17484	4786720	4775539	11181	331386	311960	19426

		фінансових установ										
--	--	-----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження додатку В

172	2651	Строкові вклади (депозити) небанківських фінансових установ	П	17119	16550	569	33345	28087	5257	125203	99015	26188
173	2654	Розрахункові рахунки небанківських надавачів фінансових платіжних послуг	П	666058	666058	-	688957	688957	-	33422	33422	-
174	2658	Нараховані витрати за коштами небанківських фінансових установ	П	670	670	-	671	671	-	22	22	-
177	2701	Кредити, що отримані від міжнародних та інших організацій, які обліковуються за амортизованою со	П	40551	40550	-	424000	424000	-	3530712	3530711	1
178	2708	Нараховані витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій, та відстрочен	П	18222	7081	11141	31807	8465	23342	480547	8465	472082
181	2809	Інша дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку	А	9832853	6319300	3513553	9994593	6564972	3429620	8605285	8312021	293264

Додаток Г

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"			
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2024 року			
У мільйонах українських гривень			
АКТИВИ	Прим.	31 грудня 2024	31 грудня 2023
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	151 768	152 282
Кредити та аванси банкам	7	86 589	134 237
Кредити та аванси клієнтам	8	112 761	92 019
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		376 794	271 847
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	110 999	109 376
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	204 240	171 471
- за амортизованою собівартістю	9	60 155	-
Поточні податкові активи	26	1	4
Інвестиційна нерухомість	10	2 005	2 340
Основні засоби	11	5 173	5 127
Нематеріальні активи (за винятком гудвілу)	11	1 972	1 583
Відстрочені податкові активи	26	1 623	1 952
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	13 496	9 493
Інші нефінансові активи	13	9 932	9 994
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	14	1 008	20
Загальна сума активів		781 461	680 008
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	15	621 596	555 525
Інші залучені кошти	16	6 199	2 630
Поточні податкові зобов'язання	26	21 553	25 790
Інші фінансові зобов'язання	17	4 073	3 038
Забезпечення у т.ч.:	18	6 013	5 438
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 046	1 111
- інше забезпечення		4 967	4 327
Інші нефінансові зобов'язання	19	2 884	2 741
Загальна сума зобов'язань		662 317	595 162
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	2 558	(1 741)
Результат від операцій з акціонером		12 113	12 714
Резерви та інші фонди банку	20	16 647	12 659

Накопичений дефіцит		(136 518)	(144 529)
Загальна сума власного капіталу		99 144	84 446
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		761 461	680 008

Додаток Г

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"			
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року			
	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022
<i>У мільйонах українських гривень</i>			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	162 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	108 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 404
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 930
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 076
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 226
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 552	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 962	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 469
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 169
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	54
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 070
Інші залучені кошти	15	2 530	129
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 834
Забезпечення у т.ч.:	17	3 543	3 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	208 080	208 080
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 169)

Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резерви та інші фонди банку	19	12 959	(1 149)
Накопичений дефіцит		(144 629)	(186 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596